KÖPRÜLÜ KÜT.

PRULU
694
ASIM

هذا لغت فرشته اوغلی رحمة الله تعالی

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد نا بتدر اول الله کیم عالمی علما ایله بزندی
عنایت نظریله کوکلرین کوزتدی فهوم
طمع جقلرین دکن چیچکلرین بکورتدی علوم
یکانلرندن ارمغانین اقندی صلوة وسلام
سید انام رسولیموز اوزرینه اولسونکیم بو جهانی
انوکله بزکندی دخی آل واصحابی اوزرینه
اولسونکیم شریعتن انلرکله یورتدی بوندن

صکره

صکره فرشته اوغلی عبد اللطیف حق ارزولرین
روزی قلسون ایدر چون اوغلوم اوغلی عبد
الرحمن اجنه الله نباتا حسنا الفت اوقمغه بشلدی
بندن انکا بر یادکار بر رساله نظم ایتدم مستعمل
لغاتنک جمیع ایدوب قرآن لغاتن انده
درج قیلدم فارسیله ترجمه ایتمه سونکیم دردم
زیرا فارسی بیلمینه فائده ایتمز انوکله
فارسی دلی بیلنمز مقصود الفاظ عربیت
معانیسن بیلمکدر ترکی ترجمه ایله اکتفا
ایتدم نافع اوله ان شاء الله
تعالی

خبز اتمك قبل اوپمك زرع اكمك قول غلام
خلق يرتمق خرق يرتمق اولو كيشيدر همام
نبت بتمك فقد يتمك رعي كتمك خال بك
نهر ايرمق عي ارمق نقل اريق سيل عام
حبه دانه جنه قلقان جنت اوچمق جنه تن
غزل اكرمك غزل ايرمق جانور جقلر قمام
قي قصمق صلب اصمق جري اقمق جل چول
مص صورمق نهب قپمق جانور جقلر هوام
نجم يلدز يوم كوندز ليل كيجه عين كوز
عير كاروان سجن زندان ضبع سرتلان اوك امام
طوق اوك صح خطه صرب ايش عذق خرما سلكمي

عير

عين جاسوس عين چشمه اوده يكلمق ضرام
لت قرمق قذف اتمق ضرب اورمق دكبه ديز
علم بلمك قسم بولمك اوپلن كيشي امام
نقد سجمك جذب چكمك كبش دهي زنبرك
نظم دزمك شرب اچمك دور دونمك توز قتام
شتم سوكمك كدس خرمن عدو يلمك غمد قين
طمث طومق بضع قوچمق فر قچمق والسلام
تخت اريكه مشه ايكه غيضه غابه مثلدر
طير دابه شقص پاره هاسر باشلدجغ هام
خل سركه حل شيشمك نفخ شيشمك غده بز
سلخ يوزمك فسخ بوزمق قرعه اتمقدر سهام

قوم حیطه ببر بعدی ریح آتشی زیب سنك
لحمه ارنج جز چیکمك اش مرسین اغاجی
لدغ سوقمق حرق یقمق دائمی شو در غرام
جمع اوملك فارس اتلو جوب کسمك حمل یوك
ارته ابكار بكر وصل اویمسی در نیام
قفو اویمق عرف ایلك قدیر تمق بیت او
ظل کولکه جنت قوبرق نسنه اتمك الهام
قط کاغد ظعن کوچمك قد چکمك شهد بال
~~لحمه ارنج بوم بیقوش کینه المق انتقام~~
بین فرقت کرب غصه نسنه اوکن قدام

ارنج بوم بیقوش کین المق انتقام
ظن صنمق
مکرردر

القطعة اخرى

طرس کاغد رقم یزمق باش بویك ارأس
صمد یغمق فلك برمق کوکس جیقمق اقعس
جشم جوقلق غدد بوغدله ذروه اوج اوستی
عبن الکون عین بکرك دوشنك یالس حلس
صك اورمق مقت بوشمق آز کناه قیلمدون
بسر اوتمق اسوه اویمق قوسیلن نسنه قلس
کسف یاره مدح اوکمك بسر ایلك ایلك
کیم دمرجق هطع ایومك عیب کورمك دلس
زرع بتیرمك هیم صوسزلر امتحانله صینمق
قاب مقدار لوح تخته نسنه ایزلر دعس
جز کسمك بتل کسمك کفو دکدش سرج ایر

وطء بسمق نقل لشمق کیجله کرزت عسس

فجوه کیك یر فج کیك یول اد بلا نك اولوسی

رجع یغمور ودع کسمك مرجمکدر عدس

رعب قورقو زی هیئت همس اواز گزلوسی

هذا اوویمق ملك قدرت دایلا مکدر حبس

شحنه

سیب بخشش شحنه نائب حلم رؤیا دوشلر

ربع منزل لص اوغری فکرا ینقدر احدس

در انجو سلك دزمك عقد بغمق صرح کوشك

ودق وابل جود یغمور قاره کولقدر غلس

خمص اجلق کف یغمق بحث قرشمق حمل بیت

زید قیمق قطن پنبق دوه چاکیدر جرس

کوثر

کوثر اوچمق ارمغیدر سلسبیلدر بیکاری

مس یا

مس کسمك متن ویرمك صویه طلمقدر غمس

فرخ یوری لفت شلغم خلف اکمك دبث ایو

مس یا

مس بتمس حول دوغك بوج بورنلودر افطس

ضرس دیشدر آفت عاهت بلادر سیح سفو

نحب ملت غل کینه سویلمیاندر اخرس

فی دنك رهو ساکن خمط مسواك انجی

نسل اوغك عوض طلوق نسنه کیرا اولمق دنس

خطف قبمق بطش دتمق دابر اخر طود طاغ

فرح جراحت قبح دزیر کوکله دوش هجس

ازر ازقر نحت اویمق فوز سنمك اصر عهد

قیمق ویر اهیشی فوز ایم طوتق

بلع یتمق هرع اوشمك كرز اواز در وجس

قطعة اخرى

عرق در نصب زحمت حلیل ار جدار دیوار

عكوب توز شتیت دغوق جمر بوز نشان شعار

خلیل دوست جزا عوض انا ظرف ضحی قشلق

لبد جوق وثاق عهد ربلا زكدر سوار

سنن یول ذهاب كیتمك وصب درد جحیم طمو

وتد میخ بطیء كاهل چو الذی در مسمار

عجز دیب نبأ خبر نمیم قوو نحاس دوتون

شرر قوغ یقین الوم فسیخ كیسك سجی عقار

بسیط یر سدی مهمل اوان وقت یلان شطط

لسان دل رهق گناه دینمقده عثار

تفكه عجبلمق ندر الی قنی ایسی

عضد بازو سند دایق قصالو در قصار

تلظی یكلنمق حثیث تیز دولك مزمار

زرابی دوشكلر در سكملر در جرار

سبب ایجهت تلقا تفث كیر خلو كچمك

علم طاغ قوام اورته كوتلر در كرار

ارلمقله حول مركب مداد

دكمك در نفاد صحابه سوزی اثار

مضاهات مشابهت فلكه من ترنكبین

من بیان

ندر طل ضعیف یغمور قاصرغه در اعصار

مواصلت موافقت شماتت عدو کولمك
تصدی یوزن دوغمك قوما مقدر احصار
مطفف ودن اکسك سنتسزدر اقلف
وغی جنك ضروب انواع طولو کردر زخار
بو یلردر جنه نه در ضعف اکی اولقدر
نه در غار مغاره در نبر نمکدر دثار
توحش یلو کرزلق لبوس نه اکش طونی
براعت بیوك اولمق ... جکدر خمار

قطعة اخری

سما کوك اذن بلمك یرلمقدر انبعاج
غرز چوق نکال عذاب قلو اتمك انزعاج

قسم اند قصم کسمك فتور سست دحوض بطلان
عهن یوك کتان بزده سکو کجی فیلکدر عاج
چورمش نه در رفات بلرتمك کدر اغلان
طفلنمش نه در عضین طوغرمق دوقو نساج
دعا یوك عشب یاش اوت مراسلك عصب سیکر
رقیق کوك حقوق لایق توفقدر دجاج
سفینه کمیدر سباحت نه در یوزمك
طنب نه چادر ایپی جرت کوره تون عجاج
قیو نجی نه در صایغ مجدد یکی اولمق
اورمجك نه عنکبوت دکیلندر مجاج
بضاعت نه سرمایه افاضت نه در کیرمك

جبل نه بر اولمش حديد تيز چراغ سراج

سقر هلاك ادن مدمدم عذاب ادن

شقاق نه خلاف اتمك اكل رزق دوا علاج

مكنك نه جمع ادن منزل نه بيان ادن

صفت قرشيدر بو نه طوزلودر اجاج

طفق نه شروع اتمك مقرن نه بغلنمش

نكد لغت بو ... طلقمقدر ارتجاج

تبوء مقام طوتمق دوشنمشدر مفروش

تهارج نه كرلنمك اجوق اولمق انفراج

عنز بسيب فتح قره سلمنه يدر زنبد

نفش نه قبول يا بمق برقلري بسنك ...

مزرع ارتاق ايدن نذر خلف بوز اوغل

غلاف قاب غشا قروقولقدر هياج

قطعه اخرى

ضحك كلمك جد بخت نيل ارشمك ذنب صوچ

فحص آبرتمك فاد ارتق برهه بتمك صبم كوچ

خنق بوغمق عين ذات مسك دتمق قرض ورج

لقف دمك جمره كوز طوق بوغمق صفر بوچ

فرع اجمق بهج بولك شم قوقمق ربيع چار

عقص اسرمق اثر از منيه ارزو صوم اوروج

ذوق طتمق نخل ارو طير اجمق طير قوش

نعط قبرجق فج ارك روشن اولمقدر بلوج

غرق بغلمق عرق طمر ثلج قار در صفر بوش

ضبصه قلعه بط قاز طاشه جقمق خروج

جص قص شید كرج مزق یرتمق طور حال

نهر قوومق ضح یاتی اجیر وكرمك ولوج

دعج سكیتمك جمد یون ودع كسمك قط حتیك

كشط یوزمك سهم اوق نشانه دیلمك دروج

ارب حاجت قصر كوشك اب اوت لاق ضب كلر

خنس دونمك حقبه ییل یوقرو اغمق عروج

حضب اجوزلق ارض یر حدب قرزلق بعرار

ابتر اكسك زفت قیر كاكشندر لجوج

امت یجایر ذنب توزت توبه دونمك سحنه كوك

بث دغتمق باغ ججق قرد میمون كبش قوچ

ال خصیملق رطب نتر تبسم اكسنه دالوكی

ذرع قیغو حشت اوا طاهر اولمقدر بروج

سوغ بستمق جبت صرف دثر كومك ثوب الوم

هضم اكسمك قرش بحس راحتا ولمقدر فلوج

كل نقلت ترب هلاك نكث بوزمق سمت یول

غمض اكسمك غث ارق قرن یارق مسنوح

بهله لعنت حقد كین صم اواز حرف اكر

وجد طاقت رفد عطا قصد اولر محجوج

دحو طحو دوشمك یبس كسیلك كابسی

دأب عادت دبر بورج باش یارق مشجوج

قطعه اخرى

نیکو طعام ایقو منام سوجی مدام غیث قای
باغادنی مکد

خلق قلنج سیف قلج کزدر خریف صیف یای

کوزلجی دمکدر
رکوده
رغیف اری نظیف طوبمق شبع ماء صو

سکین بچق خنجر بچاق وقلر سهام قوس یای

فاره سچن غایط صچی نائد صچجی رسل سست
کوشك

اکل یین غاسل یوین راجل یایان افسق یای

قرعه قبق قصعه چنق جفن قبق جفن قین

کوزقپاغی
دلکو ثعال طغلر جبال نوجه صنو یل وای

هره چتك حلیه بزك تله کدك ضیف کین

جیب سینك ظبی کیك محسن قدق مهر طای

یتم

یتم دکسز محصد اکین بشره بکز وقره کحل

حانوت دکان ضارب دوکن اذی خور غنی بای

اذن قلق اسفل قولق جبهه الن وجنه یوز

غصن بدق عذق بیرق حلق بوغز عنز ساى

کسر صیمق وضع قومق خار و ذر قو عسل دیمك

بوبجق خرز نقل بخجس زجر های
جرز بخجس چماق زجر های نقل

ونبا نقل

درویش فقیر خوردر حقیر کجلو قلیب صبح

لاایق جدیر کلدر غدیر اشبار حصیر فکر رأی

طالح یوز صالح ایو جب ارلمدك قیو

حجی قشق قبد دردشو بولدر سنو شهر ای
بوقاغی

سبلت بیق شارب کبی طبه کوکسی اوکیدر

ونبا سبلت

ونبا طبیه

مجنون دلو مشحون طلو غايت جسع غاف

اصفهان ندر ايرتمك راحت بريدر مرتفق

سنبك جيكن سلم سبت عائل كدائى

اكر امو ز داكو داه يني

قطعه اخرى

صلصل ارى خارق بلادر نصب اولندر حلاق

جرب كروه بأس فتيلق طولمش اولندر دهاق

صقر جيقر بازى طوغان ائمك كوزسيز طوغان

سيشمه بولك قاطن عقيم يموق قيودر اصناق

صيب بولند بعد برة مذهب اياق دريانغ طوران

موزد ندر قوت وسورن دكلمك قتيمدر اهراق

بر قيود اولقغا اولوقغا ادى عنوب

شعبه

شعبه بدق ندر ادوق انجل دمكدر مساق

بتوه هلاك نقص هلاك سقط صوقرلق

اتك تلاد خارص بلادر اتمك خلافدر سقاف

عارض بولت كى طغلمق مدحض ندر طاين

قانت مطيع رجس نجس اولمق يارق انشقاق

شاطى قراك هر حركت حضوم ندر بازمك

لحى ذكرك يفا زنا اولمق بلا ندر اختلاق

غى فساد حائر ابن لازب ندر يابشن

ناوى مقام زخرف بزك اولمق اراد عتاق

ضان قيون يقطين قبق الدر مقدر اشراق

عنت زنا جنب ايراق صاع ندر اعراض ايدن

[illegible]

سحت حرام حرد قیمق عورت بوشنلمق طلاق

حیله یلان کاذب یلان باحه سرای اوتقی

کوسه اثطّ انجق فقط خوب سویلینه مصداق

سایح اوروج طوتیجی کاهن یلان بیلیجی

خرطوم بورن واهی ضعیف اسرکه مکدر اشفاق

ضیف قونق قوس قجق ساهد بقمه موق

بلک بوکلسی

عوج ندر اگریلك ایولك دگرمك ارفاق

قطعه اخری

دشمك وجوب یانلر جنوب حامد الو واو تمام

مضغه ندر بر پاره ات مسنون قفر سوزدر کلام

زاهق ندر زائل اولمق خسف ندر بتمق یسوه

جروم ندر جرم ایلمك تستلو کیشلر لئام

رجز عذاب رجس نجس عابر قلان غابر کچی

حضر چضر غیظ قیقمق صدر گکس حجر حرام

نوم صرمسق دبا قبق سرح کبك منجل اورق

رحیق سجیسی اجمغك قوولك قلده حسام

کل جمیع قاطبه اولوره مکلن دکلی

سطو ندر قصد ایلمك کسکین قلجدر صمصام

برغوث پره سفره خوان ادهان سدّ ایلمك

کهف بکسیمت هامد قورودیلر الومه حمام

٤

بسر کگن قربه یلان قانط نومید اولی

صفت ندر بر باغ جنق بو کیشلردر کرام

غول هلاك ثاقب يقان مبرم محكم ايدن

عزم بولك جمع عزين ات كاهليدر كهام

صلصال ندر بلكه قرو فوج بولك دهر طورو

محموم قتی قرا دوتون داخر ذليل اشنمق لئام

قطعهٔ اخرى

ناغض باشن دبردن ايرمقدن اچمك كروع

فاقع قتی صاريدر دونمك كريدر رجوع

ركحي ندر دوندرمك قند بناسش دمك

اقراع ندر ايندرمك اوكرتمك خشوع

ازجاء ندر صوك قومق دخل ندر الدتق

جؤار ندر زارلق كوز ياشلريدر دموع

عانيه نه حيران اولن واعظ نه منع ايدجي

غاني مقيم اولوجي يتمق يسنيدر ضجوع

لاوی

مطفي نه سوبندر لي دلن دونديرن

مودي حقن حقمغی اولسر ادبدر ربوع

سربال نه كوكلكدر بدعت يكي ايشدر

مصراع قپو قاندی اولمش يفسين مرفوع

سلوى ندر بلدرجن مرصوص ندر بر كلمش

مارج دتوتنسز يالك نسنه اكلمك ركوع

كظيم طلو غصلو بث غصنن فاتسج

سقم سقام صيرولق طوق ولمه مقدر جوع

صنوان جتل جاثم اولو ضفدع ندر قربغا

روغ نه میل ایلمك اولمق قری آق نصوع

ینبوع بکار ثایه چه بتر هلاك ستوك دکر

حقد ندر قیلمق حریص اولندر هلوع

باسق اوزون کم یك ذیل اتك ریع تحیل

دایب مطیع قد بوی فریادی ندر جزوع

سرب طریق قد سرم میل ایلمك ازورار

ضیزی اولندر اکسیك قو میسجید مسنوع

قطعه اخری

دف ندر نفقت دوشنلندر بساط

رفث جماع سوزیدر سود قیمغیدر خطاط

فارض ندر یاشمش بکر کچی یاشلودرر

تالی ندر میل ادن قیل و قهرلو فسطاط

فاشل ندر قورقجی ساهر ندر اویانق

ردم بیوك سد درر اولمق اچق انبساط

منضوج ندر بشق اغج مخضود دکنسز آغج

طلح موز اغجی درزی اولندر خیاط

خوض شروع ایتمکدر انزاف نله اسرمك

عصف اکین یپرغی قریه بعیدر رباط

مدهن یاغدان سوبلین سوأت ندر اودیری

موبق هلاك بریدر جقرقدر ندر خراط

عاضل ندر منع ایدن جانف ندر میل ادن

تایه تردد ادن بغدای صنبله حناط

حسبان ندر صاعقه خوار بقر آوازی

شبنم ندر ایرموق نشتر ادیدر مشراط

صاغر ذلیل داء درد مزجات قلیل حرف قرك

مقنع باشنه دیکن کوسه کر درر نطاط

قطعه اخری

کالح بوزن بورترن نسنه قورومق قحول

کادح قوی دورشن نسنه ایرشمك وصول

حارس ندر پاسبان سلم ندر نردبان

فحل دوه ارککی جمع انوکدر فحول

کیجه قرا کوسی جمع غیهب دجی سیلدر

مقب ندر دفع ادن نملك سفردر قفول

روح القدس جبرائیل نزول قنانه براق

مشکات چراغ بر یدر نسنه یه اینمك حلول

ناصب ندر زحمتلو ناحل جرمش سوکك

ارساء اثبات ایلمك اردن کسیلن بتول

مسهب نه جوق سویلین لواح نه کبدیرن

غساق طمواری اوصدك اولمقدر ذهول

غرد بوزلك بقیتغی ضجرت کوکل طارلغی

فاقره

فاقر اولو درد دریر صاغ اولمیندر معلول

سطح ندر دوشمك اقناء فقیر ایلمك

اولو بلا داهیه اولمق ارقدر نحول

قصر بوزلك قاشی فلقه ندر طاغ باشی

اول

ناعسه يمشقدر اوكا ارشنددر مبلول
فلذه جكرپاره سی ركين كوكل قاره سی
اعين بويك كوزلودر بكلوكسيندر مخول
حايك بزی طوقين اخی يزو يزمين
مختال كورن كندوزن حقير اولندر محذول
امداد نكدر يغلمق جدوه نكدر بر پاره اود
دبوه بجايردر صولنندر مسئول

قطعه اخرى

اعمى كوزی اولمين كوكل قپيدر شغاف
اعشى كيجه كورمين طاغ باشلريدر شعاف
فتنه نودر صيقمق قيد وغل قسنمق

حرض صو قدر قتی حرامدن قچمق عفاف
قرض ندر چيملمك قرص كونشك چوره كى
ابرص الاتنلودر كورمك كريهدر عياف
كفت كندويه درمك غسلين جبان يندسی
وتين كوكل طمری صاحب قليجيدر سياف
طامة اكنجی نفخه عتل قتی كوكل اولن
شامخ يجه كوح بلك اولو كيسلره اشراف
وحى نده صقلمق قوزنجاف قوردتولمق
حوف نه ييكن اولمق اورتجكدر لحاف
سفع قتی طمقدر اقنار نه فيت ايلمك
اذن سزی اخينه ديكلمك اولمق قرودر جفاف

جرز نه در دیر ایسك اوتسز صوسز یر در

وذر سلاح جنك یول دونمك یورتی اعتكاف

عاذر نه در یاردمجی واكر كوكسی اوروجی

خافض الحق اولوجی كاهن اولنه در عراف

واجل نه در قورقجی عاقر سكركا سیجی

صارخ نه در ایرجی آسنك پلانی اكاف

صاغی نه در میل ایدن آلی نه در اكدیجی

تله نه در دوشرمك اورمك پالانی ایكاف

قطعه اخری

سلق نه در انجتمك صویمق قبی تقشیر

ازلاف یقین ایلمك قتا ایلمك تقتیر

منزف ورن نعمتی یوق ایلمك احتناك

اجرام نه در سوچ اینمك واریلجق یر مصیر

احتناك ... الزام ... علیه ... رحیم

مشفق

مشفق نه در قورقجی احصان نه در كزلمك

ینع یمیش كوینمك شیره ادیدر عصیر

سكنون نه در كزلو اولن عایل ظلم ایدن

قورقودجیلر

اعبن نه در صقلو [illegible] تنبر

رائق نه اولشدیرن فائق نه در ایرن

قطف دریلمش یمش اوتمك كوجرجن هدیر

عقبی

ذائد نه در منع ایلن دائری نه در دفع ایدن

مخبت نه در قورقجی یردم ادی نه در ظهیر

شوی باشنك دریسی واجف نه در قورقجی

موصد نه در بقلنمش یتمش كوز یدی ضریر

خاسر نه در اكسیجی اسكاف نه در پشمقجی

اكسیجی صح

قرود کوزوك ایدیف اوندن بر بدر عشیر

ارهاق ندر بورمك عجاز عناد ایلمك

املاء ندر کیدرمك مجروح کیشیدر عقیر

عرم قتی تغیمودر نقب ندر ایرتمك

واسق ندر جمع ایدن درمك تماشی تکویر

کلوب ندر کلبتن ثعبان ندر اژدها

ختن ندر کوکو اولمق مثل نظیر

قطعه اخری

فرات طتلو دپی بتلو قبه طغان حرص جغان

فراش دوشك حمار اشك قصیل کسنك بصل صوغان

سمی داشی اثاث قماش رجا طرف رجا امید

بقر صغر اصم صاغر کبد بغر قزع قیغان

جیاع اجلر بطان اجلر غشا پرده عشا یتسو

مطیع اویان لجام اوین ارز پرنج بخیل جفان

صبیح کوکچك قبیح چرکین ملیح طوزلو ملیح دکشیز

وطن یرتدر وثن بوتدر لحوم اتلر شوا بریان

عسل بالدر کوکل بالدرمك قالیه مقل دروشن

لبید کنددر شکر قنددر چری جنددر اتون کلخان

قلیل ازدر دلال نازدر ربیع یازدر وداد دوستلق

حری لایق عجیب ایو سرن سایق صبی اوغلان

زبره کتاب بکنندر شباب سکك ذباب ثقه امین

دلك هراء کوکل فؤاد اشرکه مکدر حنان

دمق چانک صو کیبیدر نقاب یلکدیوز اورتیسی

ورق یپرق شفه طودق فرق قورقو عمد قصدآن

هوی آرزو عفص مازو عضد بازو قلتق ابط

خصی خادم صعبن باردم قمیص کوکلک قفا قفادن

شقیق یارق جناح یازق نحیف آرق عجیف کبی

نقو دیک علق سولک فلق سحر سنو زمان

بسیط اوزون وسیط اورته حبی کزلو خفی کبی خبی

نجی رازداش قرین یولداش شبیه بکزش دوا درمان

خسیس کلس مردلدر خس عنت هلاک عزیز قتی

حدب یوکسک یره دیرلر یوبیک چرداقدر ایوان

سلیار

اناء ایرمک جنی دیرمک دخول کیرمک لعاب

غنم

غنم قیون معز کچی رباح سنجاب انار رمان

سکر نبیذ برقمقدر فنک بدق تراب طوپرق

صلب یتمق ری قنمق قزل دریدر دهان

عرس دوکون حطب اودون غروب طلنمق کون

ممات یوقدر فنا سکومکش بومجقدر جمان

قطعة اخری

ردی ندا هلاک اولمق یرقلو کسیدر انجم

رکز اواز دور کزلو اجیدن سندر الیم

ورف کمش وصید قبو اکل یمش واصب دائم

قصی ایراق اسف غصه طوغرمایندر عقیم

عربدن ارتو عجی عجم قتی ایسیدر اجم

وغضب اوكت خلاف سكت كرك يولداشدر حميم

تمرّد ايرو باش چكمك تضرّع زارلق قلمق

ابن كر يج سنام اوركج نه يتلو كيشيدر لئيم

حزام قولان قدوم كسر حصين محكم [illegible]

عتيق ازاد فرح دور شادلق سنه نك صميم

مداوه وسلجاو مؤئل صيغناجق يرى بلكل

قدام ايق نصب اوتو جرمش سنه ندر [illegible]

نعق حقلو محوط سقلو جلى روشن لبيب عاقل

غزال كيك م بزاغيسي بيرك بوزيدر اديم

ندر نافه درسى دوه ابق نو قالنوك جسيم

ذوق الك طمو حنك اويان كميدر شكيم

اوكيسى [illegible] كلنه [illegible]

شيوخ بيرلر عقب اوكچه عقب اوغلى اوغلى

آسى غصّه فتى يكت بوز اصيلودر لئيم

زلق طيغنجق بردوندى طاشنجق يرده

خلف ندر ابو اوغل اسير كيندر رجيم

سماء ندر قره بلجق سبب بولدر حجاب پرده

الله فتح صواش ادن يوز سوبلجى در ذميم

ملح اوزون زمانلر قبس اودن پاره سيدر

فرى ندر برامز اش چكش كوج كيشيدر خصيم

يپشيدرن ندر خاصف ندر مبهم اولان نوميد

برود چقمق نشوز قجمق نه قرواوندر هشيم

طراوت طلبت ايتك حسيس واز ده ... كزلو

غوى ازمق هبوط انمك اى چوق كشيدر جحيم

وقود دتشق شيخ چغان دينى اشكدر اتان

اصيل ايكندو قرام چرشف كفيل اولندر زعيم

ورود كلمك صدود دونمك رهب قورقو [illegible]

ندر باخع هلاك ايدن ندر عاكف اولن مقيم

قطعة اخرى

مسد لغتده اوريلن ايپ طقوز اولمقدر مسراد

عشق كيجه قراكوسى بوقاغولردر اصفاد

ندر اوا نزول ايتمك شهاب اليذ رصد كيمك

قتة ازغوندرر طاغى ايشك طغرسيدر سداد

نفث اورمك حيود ازمك دنى تاكسى ورد ملجاء

والنفث بالضم بيتشه بالفتح اوفورمك بالفتح

عروب

عروب ارين سون عورت جماع ايتمكدر سفاد

سموم ايسى يلده ديرلر حميم ايسى صويه ديرلر

حطام صنان قورولقدر كجه كيتمكدر اسئاد

صحف كوكدن اينن كتاب ازوف يقين اولمق

ذنوب نصيب هجوع ايقو بوينجاغدر رقاد

شهيق ندر يوز اواز هوى دوشمك خوا آجى

عتيد حاضر رقيب كوزجى ابراغ ايتمكدر ابعاد

فتر ندر قرانوزلر هطوع ندر كوزلري ديكمك

طلع يمش متين محكم قلبى بغيدر نجاد

جنو چوكمك ديز اوستنه خرور دوشمك يوز اوستنه

نشوز چقمقدر كوردن غزا ايتمكدر جهاد

اسئاد صح

عنق بوین فزع قورقمق نفقه دلشوز غمض گوز یومق

مرح کندوزنی کورمك برقلق در اعتماد

نه در محروم دلامین سغب اجلق سقب یقین

ضریع نه در اغولو اوت جگر اغریسیدر کباد

غراب قرغه فرج یرق ندی اچل بهیج کوکچك

عرا او آ نفوخ چقمق جومرد کشیدر جواد

قطعة اخرى

افق کوکك کناریدر دیمك حوضلردر حیاض

کفور ناسپاس حنیف مخلص صویه طلمقدر خیاض

اشنج نه در باتی یرق زنام نه در بربندیرق

رقاد ایقو سهاد عکسی چکیشمك اکلدر عراض

شرار اود غثا قورو اوت نحاس بقر رصاص قلاوی

کراع پاچه خزی رسوای اوانجی نسنه نك رضاض

اشر کندوزنی کوردن سریر تختدر سرور سوینمك

غمام بولت شواظ یلك یوزی دونکدر اعراض

علق نه در اوشنمش قان لهب یلك تباب زیان

صداع نه در باش اغریسی ملول ومقدر انقباض

طهور نه در ارید یجی حواری نه در بر دیجی

لمم یرقلدیجی بر وطتمقدر محاض

هضیم تازه زجاج یرجه محیص ملجا مناص کبی

وطر حاجت لقف یوتمق اچرمك سددر امحاض

لغوب زحمت قبل عیان نبز قبیح لقب دیمك

علق سلوك معناسنه [illegible] فارسیده سلوك دیرلر

اکرز توأم عنید منکر دیوانه یارلمق انقباض
عرا ساحل صوسیز ظمآن خشب اغج طری تازه
حصب دترق رکض اوزبتو دعلوق تسنه انفضاض

قطعه اخری

ندر قربیتلمش هلاک اولمقدر تباب
وقص اومک نقه افرمک بشیمان اولمجی اواب
تواب عوض بزق عصیان ظلم کجیدر غرض نشانه
جرب اوبوز خراب ویران قلیچ اوجیدر ذباب
جلی روشن عزب ارکن صلت یکتو اون اوردک
حریم اولجی بزاق توکرک اوله اوکیدر جناب
طراز علم نطاق قوشق الی بغت جنیش بلغور

نمر قپلان محجه یول برابر کرد بر اتراب
صعید یرک یوزیدر عقاص زلفک محیا یوز
یمانه یوزدر احدب کوزدر بلا اجی کشیدر کذاب
بزوغ طوغمق افول ایشمق رکون میل حرج طارلق
یوس نومید فتور بخیل نجیب ولندر عجاب
حرص بلوسی قلمان جزع کشودمک خیص اجوند
انتک اوازیدر زفیر عذاب ویرمکدر عقاب
ندر صدع بر لمقدر ندر فجر قرشمقدر
ذکی قیو قلیب کی ازقودسی کرید ر انیاب
ندر بجس احلمقدر نتق ندر کتورمکدر
خیاط الحیه بیات کجه یاتوقلریدر انتیاب

ندر ختم مهر اوردوغی ندر ثبات طغلمشلر
وطب سدك قبیدر زانوك جمع كلور اوطاب
ندر حصحص بلورمكدر ندر مسفوح دوكلمش قان
ندر شنئان عداوت ندر قپودر باب اولوق میزاب
ندر الفا بولمقدر ندر ثله بولكدر جوق
خرص ندر اورتلق اویرتلمكدر انتخاب

قطعه اخری

عوان اورتا او صحرا حلال اولیندر مباح
ندر صفوان طپنجق طاش میل ایتمكدر جناح
ثقف ندر یتشمكدر ندر لهث جیقرمق دل
طحال طلاق عصب قتی زنا ایتمكدر سفاح

ندر

ندر سحور سحر یمنشیدر ندر املاق فقیرلك
ندر حافد اوغلی اوغلی قرشمدق صوندر قراح
فدد ندر طغیق اولمق وسق قراكو قپلمق
نقض ندر اغرو اولمق جد طوتمقدر الحاح
شفا قرك جرف دره ندر هار ایدندر میل
محادّت خلاف ایتمك سغیلور دوه لقاح
محال قوت جفا ضایع براح زوال غیاب دیب
اذن هر سوز اشیدیجی كمی اشیدلر ملّاح

قطعه اخری

تصلف او كنمك جبر بیلر جیوش
تحلی بزنمك دوشكلر فروش

صاغر خور مذبذب تردد ایدن

تسنه تغیر سقفلر عروش

توقی سقنمق توزع طغتمق

مشورت طنشمق دشنمش مفروش

تفتت اوفنمق تناوش نه طوتمق

اثارت قوپرمق اتلمش منفوش

تمطی کرنمک تزمل بورنمک

تحیر اوینمق صویلمش منبوش

تیض کمانسز ربیبه اوکی قیز

تشاجر چکشمک دلمش مبطوش

وقوب طولنمق لبد چوق جماعت

دسم

دسار میخ غلق چوق سلنمش مشوش

ولیجه اچن یار سنه ییل منکید طار

قساوت قتی اولمق فراکو مغطوش

نطیحه سوسلمش مکلب دیش طوت

تخبط دشرمک اریسز مغشوش

رغد کیک صواع قب مسکور دلمش

سدینه بویک شاه صوقلمش منهوش

تبتل کسلمک تمیز طغلمق

مبعثر چیقرجی صغردر مطروش

تریبه کوکس در مسوم نیشانلو

نخاله کپکدر ارقدر مغشوش

حباریجنه دیدی توی مبارز بهادر

اغارت ایل اورمق قیلمش مشوش

خصاصه فقیرلق رعونت ایریلك

رهون نه طوتولر سچلمش مرشوش

قطعه اخری

تقول یلانلق سویلمکدر رخیص

شعر نه دلولك نیو کدر شخیص

طریق یول سیطر مسلط اولیجی

حبك نه طریقلر اورلمش محیص

اساطیر یلانلر سموم طمو ددر

سقم مشقت زلفدر عقیص

اسامه اوتوزمق حدید تیز فرح شاد

صدید نه صرو صو صوولمش مصیص

مقیض مقدر مخول وریجی

رواکد ثوابت شریکدر شقیص

حصید نه بچلمش افاضت نه کرمك

جباه نه النلر طسقلودر حریص

تدارك اولشمق دراست اوقیمق

تیقظ اویانمق تیریزدر رخریص

امد نه ایراقلق تشنج سونمك

مسکه بلانق صوقدر قریص

تسحب ناز انمك سفرجل در ایوا

قتب نه بعیر سوکی جوجوق قدر خمیص خنوص

قطعة اخری

رداء یار قرینه شتن قیفلودر حزین

اجر مزد خطب شان برک اولن رصین

خجل ستوب ملح طوز غرم اوده حوت بلق

راح سنجی نی جبل اری بال برک حصین

غلب سیق فهد پارس فلک کمی صوف یوک

بارحه دون کیجه حظ نصیب وقت حین

جد دده کاس جنق روح کوکل مهجه جان

عوج بدق رخو سست رج اولندر لعین

زوج دیلک اون دقیق نعت صفت رحن کناه

رماد تن بلک کوملودر دفین کل

کشش اقیطض کمان ایپ دسن کبر درن

ساهین بر بوزنی اتیکلمکدر انین

ضربه شدن کهف غار بخشو از شیخ عار

صاعقه الدرم سود بوار خود مهین

مرتقی انجی شیرذمه طائفه زحف جوق

نجی کووج ضرب سقف قبر سبین

جو هوا حوب کناه ازدرا حورلق

شاکله یولدر الد ننددر غبین

التقاط نه المق مشمیز اوریکجی

جبان ندر اوریجی فرق اولندر اربعین

جبل حلال بال حال مدر طلو جیب کوکس
کوڭلك یقاسی

منقعر قویجی مهد بشك سبق تخسین

قمطریر قاتی کون کبر کورلك حمر اجی

وقر یوك لبس شك رسن قیوانك یمین

مقترف کسب ایدن مجترح مثل انك

مقشعر دیرمن صول شمال صاغ یمین

قونشی جار اسی حار منهمد اقیجی

رجل ایاق کعب طبوق خف ادك سوق مخیر

تم الکتاب بعون

الله الملك الوهاب

الملك الودود ١١٧٩

عفی عنه

قضه کومش قطرا دیمش نجیدر   زبره دمور پاره سیدر جمره کوز

بسم الله الرحمن الرحیم

نام خدا ذکر ایدلم ابتدا — منزل مقصوده اوده رهنما

نام خدا اولسه اساس کلام — انکا بنا کوله اولسه تمام

نام خدا جان ودلی شاد ایدر — جمله لغت اهلی انی یاد ایدر

حمد و ثنا منت وشکر وسپاس — لایق اول خالق جن وأناس

اولکه بنی آدمه ویردی لسان — تا ایده لر ذکرینی ویره زبان

علمله حکمت ویروب ایتدی کرم — علّم ما لم یعلم بالقلم

نعمتنك سفره سی بر بسیط — حکمتنك قطره سی بحر محیط

قوللرینه رحمتی چوق پادشاه — جنته کوسترمك ایچون شاهراه

عالمه کوندردی رسول امین — هم انکا ایندردی کتاب مبین

خلقی بری ایتدی ضلالتدن اول — حقی عیان ایلدی کوستردی یول

راه هدایتده سراج منیر — یوم قیامتده شفیع و نصیر

امتی

امتی حقنده دعاسی قبول — احمد و محمود و محمد رسول

صلّ علیه هو خیر الانام — رب وسلم بأتم السلام

ثم علی الآل واصحابه — المتحلین بآدابه

نجم هدا ایدی انك هر بری — مذهب حق اولدی انك رهبری

جمله سینك روحنه هر صبح وشام — واصل اوله حضرت حقدن سلام

مفتعلن مفتعلن فاعلن — زورقی و زنیله بو بحره سالك

سبب تالیف کتاب

نام خدا چونکه سوزه ویردی تاب — دیکله ندر باعث نظم کتاب

علم لغت امر مهم اولمغین — حفظنی تسهیل ایچون اهل یقین

نظمله بر نیجه لغت یازدیلر — سلك معانیده دردی بزدیلر

قنغی صبی بیم او قیوب حفظ ایله — عائد اولور انکا نیجه فائده

ضبط لغاتیله اولور بهره دار — وزنیله نظم ایچره بولور اقتدار

لکن انك اکثر بیتنك معنیسی — اولمغله ترجمه فارسی

فهم ایده مز انی بو اهل دیار — اوله خصوصا اوقیانلر صغار

حفظه خللدر بودخی واقعا | ترجمه لفظ اوزره مقدم اوله
یا خود آرا یرده اولا فاصله | وزن ایچون ایراد اولنان لفظله
کرچه سلاستده کلور بی نظیر | لکن اولور ضبط لغتده عسیر
امدی بو منظومی بو عبد ضعیف | لطف الهی ایله یازدم لطیف
نظمی خصوصنده ایدوب اهتمام | احسن ترتیبله ویردم نظام
لفظی مقدم عقبنجه همان | ترجمه سی بولدی انکا اقتران
لفظله معناسی ایدوب ازدواج | قالمدی شرح و رقمه احتیاج
تاکه اوله فهمی و حفظی یسیر | حجمی صغیر اوله لغاتی کثیر
ای فرشته لغتی کبی کنج | اولدی و قرآن لغتن ایتدی درج
بیتنجه بحر اوزره اجوبه بروبال | قطعه لری اولدی سفینه مثال
قطعه تمامنده دخی آشکار | هم لقب بحری وهم وزنی وار
خیرله شاید سبب یاد اوله | سبحه صبیان انکا هم اد اوله
نظم سلیس اوزره بو روشن کلام | عون خدا ایله چون اولدی تمام
کلدی بو مرآت دله منجلی | تا انکا تاریخ اوله نظم جلی

مناجات

مناجات

ای کرمی شامل و احسانی بول | لطفکله ایله دعامی قبول
قیل بو کتابی سبب معرفت | بن قولکه واسطه مغفرت
کیمکه بکا خیرله ایده دعا | آخری و عاقبتی خیر اوله
اهل نظردن دخی بوددر رجا | ایلیه اصلاح کوریجک بر خطا

البحر الرجز

الله تکری بر اسمی رحمان | قدوس اری بر نعتی سبحان
باری و فاطر یارادیجیدر | واقی و عاصم حافظ نکهبان
انشا یراتمق ایمان اینانمق | جنتدر اوجمق فردوس بوستان
شمس و ذکاء کون بدر و قمر آی | کوکب ستاره دری درخشان
لجی دریک صوهم لجه دریا | نار و جحیم اود هم جمعی نیران
سربال کوملک مکیال اولچک | قرطاس کاغذ قسطاس میزان
عائل کدادر سائل دلنجی | راجل پیاده عاجل شتابان
صعب و عسیرک معناسی کوجدر | سهل و یسیرک مفهومی آسان
ذنبی کثیر چوقدر کناهم | قلبی شتیت کوکلم پریشان

مستفعلاتن بحر رجزدر بیلمك كركدر نظمیله اوزان

بحر هزج سالم

رسول ایلچی و پیغمبر لوا سنجاق علم بیراق

دلیل وهادیدر رهبر وراخلف اقتدا اویمق

سوی طوغری سوی غیری سوی اورته دخی یكسان

نداغیدر سدی ایلیق سری ایرمق ثری طپراق

منكس سر نكون ایدن مكب یوز اوستنه دوشن

خفی كیزلو جلی روشن سنی یوجه دنی الچق

هم استبرق قالن دیبا وسندس اینجه دیبادر

دقیق اوفق دقیق اینجه عریض انلو ورق یپراق

ندر خنصر كچی پرمق یكی بنصر یكی وسطی

شهادت پرمغی سبابه ابهام اولدی باش پرمق

اصابع جمله پرمقلر انامل اوجلری اولدی

دخی ساعد بیلك ید ال عقب اوكچه ظفر طرنق

مفاعیلن مفاعیلن بودر بحر هزج سالم

تعلم

[illegible]

تعلم اوكرن ابصر كور تكلم سویله انظر باق

وله ایضا

هدی طوغری یوله كتمك سدید ومستوی طوغرو

جثو دیز اوستنه چوكمك صدد دوغرو قبل قرشو

حقب سكسن یله دیرلر شهور ایلر امور ایشلر

سنا ایدین غسق ظلمت سعیر اتش سقر طامو

عشا اخشام طعامیدر غدا قوشلق طعامی هم

عشی كوندز صوكی اولدی مسا كیجه عشا یاتسو

فرات وعذب طاتلو صو اجاج وملح اجی صودر

سغب اچلق شبع طوقلق دسم یاغ اولدی سم اغو

ذنب قویرق فخذ اویلق ركب قاسق ابط قولتق

ذراع اندازه و قولدر قفا انسه عضد بازو

البحر الهزج المسدس

اصیل اخشام ایكندو ارهسیدر غلس ظلمه قبس اوت پارهسیدر

دلوك الشمس كون دونمسیدر عثور تعس ایاق طاینمهسیدر

حسن کوکجك تنافس رغبت ایتمك | فرق قورقو خشوع اوکنی کوزتمك

غلام اوغلان و قولد جمعی غلمان | ولید اوغلان و قول هم جمعی ولدان

کواعب جمع کاعب شول قز اوغلان | هنوز انده بلورمش اوله ندیان

حلیل ارد حلیله عورت ییلد | مخاض اوغلان طوغورمق حمید ییلد

اولوا الالباب عقل ایسیلر ییلد | زکی و طیب و طاهر اریدر

غلو حددن تجاوز ایلمکدر | حذوا غلوا طوتك باغلك دیمکدر

صوردلر سنه معناسی ندر | دیك اویقو اولی معناسی سنه دیر

تجلی اویدی ایدمکدر زان یکشدی | بوس طون ذیل اتکدر کمه بك دی

تجلی دوشن اولدی حاق ایندی | تعالی یوجه اولدی فاء دوندی

طوی دورمدی لوی بوردی دیمکدر | غوی ازدی ترای کوردی دیمکدر

ترائب سینه نك سوکوکلریدر | خصی بیحایه سوات اوت یریدر

مفاعیلن هزج بحری فعولن | که محذوف و مسدس اولدی موزون

البحر المجتث المخبون

صلوة رحمت حقدر دخی نماز و دعا | ثنا و مدحه ستایش دی حمده شکر و رضا

عفو یارلغیجی رحیم اسیرکیجی | سمیع دراشدیجی هم بصیر دیدی بینا

بشیر مشتولیجی نذیر قورقودیجی | مصیر وار یلجق یر ضریر نابینا

حمیم یار قریب و سریع تیز و خبیث | حکیم هر نه که ایسترسه ایشی عینه اوله

اعزه جمع عزیز و اذله جمع ذلیل | عزیز اولو و قوی و قلیل بی همتا

کنود منکر نعمت هلوع قاتی حریص | وجیه مرتبه اسی فقیه دردانا

عرض متاع و قماش شدید کفاف ارزاق | مثابه مجمع و مرجع مثوبه مزد و جزا

خوار صوت بقردر زفیر صوت حمار | عنت مشقته دوشمك عنت کناه و زنا

مراوده طلب ایتمك ولوج کیرمکدر | صعید یر یوزی اولدی و صعید بیس هوا

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن | بو بحره مجتث مخبون مسمی اولدی بسکا

ومنه ایضا

حنان رحمة و رزق وقار هیبتدر | محال قوة و مکر و عذاب و قدرتدر

جنان روح و ضمیر خلد فواد کوکل | جبل کروه جبل طاغ جبله خلقتدر

مداد و حبر مرکب دبور و سفر کتاب | قنوت یعنی دعا و سکوت طاعتدر

مفازه قورتلجق یر تبار و بلی هلاك | کبد جکر دیه اویکن کبد مشقتدر

وبیل قاتی شدید و ثقیل وکل اغر | خبال رنج و فساد و وبال ثقلتدر

عرب آرینه محبة ایدیجی عورتلر | فصیله قوم و قبیله وسیله قربتدر

زنیم یاتلو کشیدر لئیم الکا بکزر — ملا اولو کشیلر هم ملا جماعتدر

البحر الرجز

کافور جنت چشمه سی نهر و نهر ارماغ و چای
ناطور باغک بکجیسی زاجر سوریجی زجر های

فتاح و کشاف آچیجی فرار و آبق قاچیجی
دراجنونا ترصاجیجی موسر غنی معسر کدای

فوج و فریق و فرقه هم امت جماعت زمره در
ثله عصابه شرذمه حزب و فئه معشر الای

عتبی رضا خوشنودلغه عقبی جزا هم عاقبة
بین مبین مستبین روشن اچق هین قولای

باغ معارفده صالن جمع منا قبه بولن
مستفعلن مستفعلن بحر رجزدر جان فزای

ومنه ایضا

کالح بوزینی بورتران طالح یاوز صالح ایو
کادح دربشوب کسب ایدن شامخ بلند و قرم اولو

آزهر اغراق یوزلودر زهرا وغرا متلیدر
اخضر یشل ازرق کبود احمر قزل اصفر صرو

ابرص الاتنلو کیشی اشهل الا کوزلودر
اجرد نه قلسز تنلودر امرد صقلسز ساده رو

الکه نذر کوزسز طوغان طیموجه چل بازی طوغان
عقابه طوشنجل دکل ارنب نه طوشان دب آیو

تمهید هموار ایلمک تحریر آزاد ایلمک
ابتر صوکینه خبر اولادی قالمیان اولو

ومنه ایضا

ابکم اصم دلسز صاغر اسمع ایشت اقعد اوتور
بایس قتی حاجتلودر صاغر ذلیل مدخور و خور

سارب چقوب ظاهر اولان هم نکص دونک عطف یان
طایف عسس کیجه کزن زنجی سوردیمشی یورد

اعین بیوک کوزلو کیشی عینا مؤنث جمعی عین
حورا کوزی قاره تنی غایتده اقدر جمعی حور

فهم و تفقه اکلامق عجب و تفکه طاکلامق

ضبح آت یکرکن خشلمق اصطبل و معلف اخور

عابر کچن غابر قالان بازغ طوغن آفل بتان

ناظر کورن طایر عمل مرقد جد تند قبر کور

البحر المتقارب

محمد مؤکد اکید استوار — تربص ترقب ندر انتظار

دوا کد ثوابت طوران نسنه لر — هم ارسا و مرسا ثبات و قرار

کظیم اولکه خشم و غضب یوتقنود — هضیم و هنیئ و مرئ خوشکوار

هشیم اوت قورسی و حصرم قورق — ضریع اغولو اوت قند شنخیار

مهیمن نکهبان امین ایدیجی — مسیطر مسلط ملک شهریار

ربیبه اوکی قز امه جاریه — عشیره نه قوم و قبیله تبار

خلیل و حبیب و صدیق اولدی دوست — انیس و قرین و رفیق اولدی یار

جسور و جری بتر کوکللو کیشی — شجاع و مبارز بهادر یرار

مآثر مناقب هنرلر درر — امانی یلانلر اکاذیب واد

سجی ساکن اولدی وقصا قلدی — بدا ظاهر اولدی علن آشکار

فعولن فعولن فعولن فعول — بو بحر مقاربدر ای کامکار

ومنه ایضا

رفیع و علی یوجه سید اولو — صفی و نقی پاک جید ایو

صمیم و سویدا کوکل اورته سی — مزیة فضیلة خلق یخشی خو

ندر ضحک کولمک بکا اغلمق — انین ایکلمکدر اسف تاسه لو

قطوف و جنی میوه دانی بقین — رطب یاش خرما و یابس قورو

عدس مرجمک اولدی حمص نخود — شعیر ارپه هم دخن ارزن طرو

هجیر و ظهیره کونک اورته سی — سموم ایسی یلدر حمیم ایسی صو

سکینت وقار ایله آرام در — معاد آخرتدر هوا آرزو

فرس آت جرس چاک حرس بکجیلر — تحسس تجسس کبی جست و جو

بحار معارفده غواص اولان — اولور حقه طبعی دردن طلو

البحر الرمل

زنجبیل اوچمق شرابی سلسبیل انده بکار

کوثر اوچمق ایرمغی ایرمغلری انهار افاد

انکل یلغون انجیدر خمط مسواک آغجی

هم سفرجل ایوه تفاح الما دردمان انار

ابتلا اکسکلك ابتمك امتلا طولمق درر

مستخف و مستفز قودقودب ایدن بی قرار

محسن ایلك ایدیجی مخبت تواضع ایدیجی

ابتلا درصنامق هم امتحان واختبار

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن بحر رمل

وزنی بودر بو لغاتی از برایت قیل یادکار

ومنه ایضا

وسع طاقت مره قوت ازداد قه جنب یان

نخب حاجت عدن اقامت مرکز حیز مکان

وحی اشارت هم رسالت وحی الهام ایلمك

ممتری شك ایدیجی مریه شك وظن گمان

روح جبرائیل و عیسی روح بردرلو ملك

روح حقك امری حکمی روح قرآن روح جان

ام حسبتم ظن ایدر میسز حسبه بسدر اکا

حیثما هر قنده مهما هر نه اذما هر قچان

سلك ایپلك سلك قویمق سلخ اخراج ایلمك

عض اصرمق عصر صقمق عصر ایکندو هم زمان

ومنه ایضا

لینه خرما اغجی قنوان آنك صالقملری

جنه پری واحدی جنی وهم جنندر پری

حبه دانه جنه قلقان جبه جامه ثوب طون

خفیه کیزلو خیفه قورقو مرتفق راحت یری

خل سرکه دبس بکمز خمر می صهبا قزیل

حامض اکشی حلو طاتلو شهد بال در نحل اری

التنادی چاغرشمق ربع ومنزل یورد قوناق

ظعن کوچمك عدو یلمك خیل وعسکر در چری

شق یرمق دق دوکمك هز دپرتمك قتی

رق بنده رق یازو یازیلانی یوفقه دری

ربوه یوکسك یر سما کوك کوه روزن قصر کوشك

جاثمین وخامدون موتی اولیلر حتی دیری

خلق ایچنده بونزه ارتق عیب اولورمی برکیشی

کندو عیبنی واراکن ذکر ایده عیب دیکرین

ومنه ایضا

خلد جنت هم دوام هم بقا | هون وذلت خورلق بلوی بلا

روح راحت روح رحمت بال حال | نصح پند هم بیش بولق کمال

حزن قیغو ضغن وغل وحقد کین | جذب چکمک خصب وجزلق حرث اکین

عهن یوك منفوش اتلمش یون ژنك | وقر اغر یوك اضراع ازلق عدل دنك

ایم ارسز عورت وعوره تیز آر | جمعنه دیرلر ایامی ای پسر

اعتدا حددن تجاوز ایلمك | فتك ایرمق دك دوبندر ایلمك

همز صقق غمز کوز قیمقدر | سلب صویمق نهب هم قیمقدر

شبل ارسلان یوریسی خنزر طوڭز | فرد میمون کلب سکد زجر وانیك

ارب حاجه بهل لعنه صلب بخت | جد اولولق جد ملك وجد بخت

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن | زمره ارباب تقوی ده بولن

قسط

البحر المنسرح

قسط وسوا طوغریلق مرصد ومرصاد یول

صبغ بویا هم قاتیق دار سرا عبد قول

دائب وقانت مطیع فاطن وفاره ذکی

نهیه ولب عقل والباب ونهی در عقول

شد وثناق اولدی بند موثق ومیثاق عهد

سلسله زنجیردر عقده دوکم جبل چول

طود وعلم طاغدر صخره بیوك طاشدر

شبه کبریت صبره چج نقره کمش فلس پول

شوکه دکن هم سلاح سرد زره ایشلمك

یوك دوه سی راحله شاکله اسلوب ویول

انل اوقوانت کل هات کتور سر یوری

نعم نه خوش رب ازیش یا اوزتلك اول

مفتعلن فاعلن بحرنه دی منسرح

قرصیتی فوت ایلمه علمکله عامل اول

ومنه ایضا

غلب قالك بغجه لر دلب اغجیدر چنار
دوحه درخت عظیم روضه چمن مرغزار

رفد وعطا ویركیدر متن ومطا ارقه در
ستر وغطا اورتیدر ریطه وجلباب چادر

حاید اوغل اوغلیدر اخوه قرنداشلر
جید بیون هامه باش عانه قاسق هم زهار

یعبس یوز بورتارر ینغض باش دپره در
یرهق قابلر دعك یبطش محكم طوتار

جند وكتیبه چری فلك وسفینه كمی
بغله تتر قطركدی سائمه صالمه طوار

البحر الخفیف

رهط قوم قبیله عده براق | شعب اولو قبیله شعبه بوداق
جار قوكشیدر قیبدر كوزجی | هم خلیط وشریكدر اورتاق
جسد وجرم جسم وجثه بدن | اذن ومسمع وصماخ قولاق

طلیه

طلیه سینه اوكی ولحیه صقل | وجنه یاكی طوغروسی خد یكاق
صره آوازه صره كیسه دردر | ملعقه بكجه قصعه كاس جناق
استكانت خضوع باش اكمك | ابتغا استمك فسیل قورقاق
حنطه وبر بغدای فوم بغدایدر | دخی محصد اكیز دراب اوتلاق
دابه دردرده یورین حیوان | بهمه سخله قوزی وجدی اوغلاق
تخمه امتلا مدامه سجی | سنه دخی نعاس امز غنمق
ای قنغی دیمكدر این قنی | ان بایق هم انما انجق
ادعجی قاره كوزلو یازمشلر | احدب بوكری اعرجی اقسق
فعلاتن مفاعلن فعلات | بونه بحر خفیفدر هله باق

ومنه ایضا

التماس استمك وطر حاجه | اختلاق افترا اذی زحمه
ركس وارز كاس ترس دندرمك | بعث ارسال نسنه كوندرمك
بدع وبدعت یكی ایسنه دیركر | جذوه اخكر رماد خاكستر
اقتباس الدن اتش المقدر | خوض صوبه وسوزه طالمقدر
دیمه بغمور دیمه انك جمعی | شیمه خویدر شیم بونك جمعی

فتحی اسم … ضمی وخا … اهلی التخمه … امتلا اولمق مصنا [illegible] فصل … وتخمه ده واوله [illegible] واوده بیان اولنو[illegible] قولاق

نه دیمکدر علمت بن بیلدم — نه لغتدر وجدت بن بولدم
انیسونی بکا خبر ویر بیکز — نه دیمك اوله منفرد یالکز
مقتصد مستقیم طوغریدر — مسترق لص وسارق اوغریدر
مقشعر دریبوب قلی اورپرك — مشمئز صیقلوب دخی اورکن

البحر الوافر

جهاد غزا واهبه یراق سریه چری جنیه کمان
مفازه زره مجنه سپر زمام یولار لجام اویان
قدس اریلق کدر بولانق قدد طاغنق کبر قوجه لق
جلال کبی وقار اولولق خسار زیان وافك یلان
لغوب قتی یورولمقه دی افول وغروب طولنمقه دی
زوال وبراح ایرلمقه دی غمامه بولت ضبابه طومان
دهاق طاو عمیق درك عصیب قتی نقیب رئیس
شواظ یالك نحاس دوتن سحابه بولت نبابه زیان
حموله دوه که یوك کتوردر ولیمه دوکن بهیمه طوار
مسومه اوتلغه صالنان مسومه هم نشانلو اولان

عجول ایو یجی بلا صنامق ذلول یواش فند بونامق
حنك طمق اولدی ببنی دماغ هم عذبه ولهجه اولدی زبان
نه ما الله در نه سا الله در یکلم اولولق کما الله در
مفاعلتن مفاعلتن نه وافر اولور بو بحر دوان

ومنه ایضا

رؤف وعطوف اسیر کبی لمن کیمه کیم یشأ دیلر
صریخ مدد یتشدر برید بیك حدیث خبر
شغاف یورك غلافی یاخود حجابی انك یا حبه سیدر
وتین یورك طماریدر زور یدر بوینده ایکی طمر
رصاص قلای نحاس باقر شدید قتی حدید دمور
صدید صروصو الله ایرك جراد چکرکه ضب کلر
سمین سمیز عجیف ارق بحیره دوه قولاغی یارق
جناح قنات جناح یازق نجاح کبی فلاح ظفر
دفین اونه دی نخاله کبك الم ترکورمدی کمی دیمك
ثخین قالك فراش دوشك اساس تمل نطاق کمر

اولئك انلر انك سن هنالك انده ذلك اول
لدنك قتكده لبس دكل لدى اليمده ان لو اكر
بصير اولور يكون كبي يغوص طالر يخوض كبي
يبوب دونر يبو كبي يدس كومر يسب سوكر
شتا قيش اولور خريف خزان ربيع بهار ونور چچك
سرور كبي حبور فرح سرور كبي عبور كذر
جديد يكي رميم چورك قصير قصه نفير بولك
دي صومعه حجره ثلمه كدك بيات كيجه بيوت اوده لر
مفاعلتن مفاعلتن ويرزلر ايسه جهاني بتون
يوزك صويينه سن المه طاتون يوزا قلغي كبي جهاني دكر

البحر الهزج المسدس المحذوف

بطالة همدو لجة صاحب وياد — اثيم و مجرم و مذنب كنهكار
ندم حزن وندامت هول قورقو — امد بعد نهايت قاب مقدار
نكير انكار دو مارد معاند — جدير وهم حرى لايق سزاوار
حسير اولدي و متحسر يورولمش — اسير وهم سبى طوتسق كرفتار

غنا جور چوب تجارت طاشلردر — لبن كرپچ جدار وسور ديوار
حلي زينت نقل يولجي متاعي — اغر يوكلر اعش اثقال و ازاد
جبينان النك ايكي جانبيدر — دخي صدغ وغديره زلف ديدار
محبة هم مودة سومك اما — كراهة سومكدر جحد انكار
عجل ايومك امل اميده ديرلر — جدل غوغا خصومة سوق بازار
سحيق ايراق شهيق اوازنا خوش — دريس اسكي ممدد برك وهموار
حبك يوللر لقم يول اورتاسيدر — غراب وفاره اشكون يعني رهوار
اردني كوسترك بكا ديمكدر — اد دوندر اجرنا بزي قورتار
اذا ناكاه اذا جون سوف صكره — كاي اي نيچه لابد نا چار
معيشت عيشه درلك زندكاني — خصاصت فقره دي اثيم كنهكار
مفاعيلن مفاعيلن فعولن — ديلكده ذكر حقي ابله تكرار

البحر المضارع المكفوف

ريب المنون حوادث ايام وعام سال
سلخ ومحاق ايك صوكيدر اولي هلال
ابكار و غدوه ايرته دجى قاره كو كيجه

ظهر و ظهیره اویله وکون اورتاسی زوال
سجین طاموده بر دره سجیل سنك کل
شح اولدی بخل و حرص حرص خسته بی مجال
خیط ایلك ابره اکنه و سم اکنه یوردوسی
هم ریش خوش لباس دخی ریش پر و بال

حرص حرص

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

مکفوف اولنجه بحر مضارع بودر مثال

ومنه ایضا

تلقا یکا و طیف خیال و قبل عیان | اهدا هدیه ویرمکه دی تحفه ارمغان
موسع غنی و مقتر و معسر فقیر در | سیاره یولجی قافله در عیر کاروان
اکمام غنجه لر دخی جنات بغچه لر | بطیخ قاربوز ایله قاوون در بصل صوغان
قاروره شیشه اولدی قوارير شیشه لر | مهراس هاون اولدی و مجمر بخوردان
ریحان و عنفوان اوله هر ایشك اولی | اخدان دوستان دخی شاب فتا جوان
نقر و صفیر صقلیغ نا قورچنك و صور | سطح اوتا و ابنی اولدی و مرقاة نردبان
یا لیت ای نولیدی لکن البته بخی بز | کی تا متی قچان انا بن انما هان

ومنه ایضا

غبرا زمین و بادیه صحرا فلا اووه | ینبوع چشمه بیر قیو در حمی قوری
یثرب مدینه کاظمه بیرك ادیدر | هم بکه مکه ادی یا خود کعبه نك یری
منضود صیق اغج دخی صنوان ایکی جتال | مخضود اغجك اوله کسیلمش دیکنلری
تهدید قورقو ویرمکه توحید بر لمك | تفریط اکسیك ایتمك افراط اشوری
ساحل دکز کناری و حوض و غدیر کول | رفرف دوشك بساط نفیس اولدی عبقری

البحر الرمل المخبون

شنآن بغض و عداوت متبری بیزار | هذیان یاوه هزء و مسخره لق صاحب یار
اقطعان سیف و قلمدر ثقلان انس له جن | نیران ای و کونش در ملوان لیل و نهار
متحیر اوبنجی متحرف دونجی | دخی محصی صایجیدر مائه یوز الف هزار
مطمئن یرلشوب ارام ایدیجی قلب یورك | متکی سویکنجی حاشیه و حافه کنار
کذب و زور یلانلر دخی احدوثه مثل | هم اساطیر یلانلر هم احادیث اخبار
بشره دی دری نك دیش یوزی جلد دری | ادمه دی دری نك اچ یوزینه عرق ظهیر
کبرا اولو کیشیلر حنفا طوغرولر | عشر احملی اون الیق دوه در جمع عشار
زینت و حلیه بزکدر ذهب و نضر التون | ورق اقچه و کمشدر حساب و عدد شمار

اعتراض ارقری كلمك متجانف مائل — قهقرا اردینه دونمك حرج ضیق طار

حطمه اسم جهنم لهب آتش یالكی — ساهره یر یوزی اولدی قتره گرد غبار

لا ایجون فی ده ف بس مانه علی اوزره امی — ب ایله كم نیجه انی نه كلاه زنهار

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات — بو رمل بحریدر زكم اوله مخبون ای یار

البحر الهزج

زلفی یقینلق قربی قرابه — بشری نه مژده طوبی سعاده

بهجه كوزلك نضره مثالی — فسحه ككیشلك بسطه فضیله

ایقاظ اویارمق سقیا صوارمق — قدح اودی جاقمق مقداح آلت

سادات اولولر ابرار ایولر — شانی عدودر بغضا عداوه

سرا اوللی بلق ضرا قتیلق — تترى بیاپی ذكری نصیحه

تعذیب وتنكیل اشكنجه ایتمك — املاول واملا یازمق كتابه

بلغ ایریشدر حدث خبر ویر — ماذا اندر اول ایما اشاره

شقوه شقیلق قسوه قتیلق — ظلمه قرالق ساعه قیامه

تقدیر حقده بحث ایتمه زیرا — سن بیلمدیكك واردر حكمه

مستفعلاتن مستفعلاتن — ایله سخاوه اول یوجه همه

ایله

ومنه ایضا

النجم یلدز ثاقب درخشان — لماع وساطع براق تابان

الزرع اكمك النبت بتمك — الكبل اولجك المن بتمان

التمر خرما اللوز بادم — اسبوعه هفته اضحیه قربان

سایغ بوغازدن اسان كچندر — صایغ قیوجی سابغ فراوان

ریان قانمش شبعان طوقدر — ظمئان صوسزدر هم دخی عطشان

موصد قپانمش ممنون كسلمش — مهزوم صنمش مبهوت حیران

واحد احد بك فرد ودی تك — حتی الی دك شتی پریشان

خمسون اللی ستون التمش — سبعون یتمش تسعون طقسان

آبا اتالر ابنا اوغللر — احباب دوستلر اصحاب یاران

ابصار كوزلر افواه اغزلر — اذقان الكلر اشفار مژكان

افراغ دوكمك اصهار ارتمق — بولمق بیتورمك وجدان وفقدان

فارض بشامش حوقل بونامش — منبوش اچلمش مدهوش حیران

مدهوش

البحر المتقارب السالم المثمن

مضاهی مشابه ازج اجه قاشلو — مغاضب مخالف عوان اورته یاشلو

افاضل اولولر اكارم ایولر هم اراذل فرومایه باسر ترشرو
مآدب دیلكلر اساطین دیركلر زرابی دوشكلر ندر نوم اویقو
تفجر صو اقمق سقایت صوارمق قراح آب صافی غدق اولدی چوق
وعاهم انا قاب اثاث او متاع مبوأ مقام اولدی میزان ترازو
تبتل كسلمك تسلل سوشمك تشاجر چكشمك ندر ناب ازو
مقیض مقدر مزحزح مبعد تعطی كرنمك ندر سور بارو
تفطر تشقق تصدع یارلمق دخل الدامق اولدی ذرنی بنی قو
فعولن فعولن بو بحره كو با كلاممك صدف اولدی معناسی لولو

ومنه ایضا

متین برك ومحكم رشید اوصلبدر نحول ابرلمق حول مثلیدر
حرور اسی مارج توتونسز یالك هدف اوق نشانی تعالوا كلك
تزمل بورنمك تدثر كبی تفرس توسم تفكر كبی
اقاویل سوزلر تقول یلان افق كوك كناری وناظر بقان
رواح اویله وقتندن اخشامه دك تعرض توجه له قصد ایلمك
حمامه كوكرجن دجاجه طاوق انام انس وجن زمانه قاوق

حظیره

حظیره اغل محتظر صاحبی وسق قابلقدر حوایت كبی
اثر ایز متبر بوزلمشدر بصر كوز بریكم سیزه كوسترز
فعولن فعولن فعولن فعول سعادتدر ایتمك نصیحت قبول

البحر الهزج

صدیق دهی كرجك هم ناس واناس انسان
داهی وفطن زیرك هم طفل وصبی اوغلان
مسطور یازلمشدر مدهوش سرسملشدر
مذبوح بوغازلنمش مسفوح دوكلمش قان
طاغی وعنید ازغین مختال واشر خودبین
هم مخ ایج وتد قصقیق هم خب وخفی پنهان
ایقاد اود یاقمق اخماد سوندرمك
الحاف یجد طوتمق دم قان وشراء
تدمیر هلاك ایتمك تثبیت قولنق كسمك
تخمیر صیق بوزمق تخمین قیاس اوزان
نادی وندی درنك اسراع وبدار ایومك

جدوی وند اجنشیش داد دود و داد دمان

سایق سوریجی اولدی سابق ایلری وگجمش

سائق بکلیجی اولدی راعی کوزدیجی چوبان

عامه متحیر دورغانم دخی آشفته

واله قتی شیدا دخی سرگردان

املاق فقیر اولمق هم وجد غنی اولمق

اکرام اغرلمق هم ضیف قونق مهمان

انفال غنیمتلر ابطال بهادرلر

انقال اغرلقلر ایب حبل ورسن اورغان

مسنون قو قربا لجق صلصال قوری بالجق

غماد وخذف سقسی مدرار و مطر باران

مفعول مفاعیلن ایجی طبع وقدی موزون

بو بحر هزج اخرب وزننده بودر میزان

البحر المقبوض الهزج

ارسلانه دی ضیغم و غضنفر ضرغام واسد اسامه حیدر

ضنه طنه ولو تری کوریدک ثعبان نه بیوک ییلان دیر اژدر

هل وارمی هلم گل دیمکدر ایان قچان متی نه یکزدر

سکینه بچاق دی قرح یاره هم رمح سکو قناة کوندر

انکال بوقاغولر هم اصفاد اغلال بیون باغی دمورلر

ترتیل کلامی روشن ایتمک فانید ونبات وقند وسکر

معشار و عشیر اونده بردر مثنی ایکیشر رباع دردر

اعصار قصیرغه ریح یلدر حار ایسی صراط یول عرق در

قاصف قاتی یل رخا یواش یل عاصف قتی یل مثال صرصر

مفعول مفاعلن فعولن مقبوض هزج بو بحره دیرلر

البحر الرجز

مائده خوان بر طعام میسره وسعه وغنا

اولدی کریم نیک نام مبخله بخلدر عطا

درس وتلاوه اوقمق دمدمه خشم وقارقق

منسنه وعصا چومق بغیه دیلک بغا زنا

صاحه قتی اوازه در وقر قولق اغرلیغی

متربه در فقرلق مقربه ديمك خصملغا
جيش جرى رحيل كوچ مهل آريش بقريا توج
ضرب سفر قهي ايراق خطوه اديم رجل يايا
حاميه قيزمش اود ولي برد صوق برد طولي
دفء سخونت ايسيلك وهده چقور غرا اووا
ضان قيون بقر صغر معز كچي و ذئب قورد
نمله قرنجه قمله بت ضفدع غوك قوربغا

مفتعلن مفاعلن شاعر ايسك بو علمي بيل
بحر رجزده خبن وطي اولدي بو وزنله دوا

ومنه ايضا

حنث وزهق گنا هدر حفره چقور شفا كنار
حوب كبير اولو گناه كهف قيو مغاره غار
اتقن محكم ايلدي حاق احاط قابلدي
غادر ترك ايدوب قودي اثر ايلدي اختيار
ينقذ قورتارر ديمك يدرؤ دفع ايدر ديمك

سدره اغچ عنب اوزم ينع يمش گو يمسي
بغرب كيز لنور ديمك بعلين اليرا اشكار
عشب وكلا گيا هدر مزرعه يعني كشت زار
علم او تومغله صيد اولور يارمق او صيدي قيد اولور
خانه دلده حفظ ايدوب صقله كه ايتمه فرار

البحر السريع

سنّه قپو دعتبه آستان
قصّه قصص اولدي سمرها سنان
كعب طوبوق قدم ورجل ابق
مخ ايليك عظم سنكك استخوان
مضغه دراَت بارده سي شحم اچ ياغي
لحم اته دي نفسه تن جان قان
خاصره وكشح بوكر قد بوي
حوصله قورصوق معده شيردان
قارعه وحاقه قيامت كوني
راجفه ورادفه در نفختان
بعثره اجماع وحق مقدر در
كرب قايغي تاسه وبث همچنان
اجن واسن متغير صو در
نفحه قوقو غصه بوغازده طوران
صحفه كوچك كاسه وجمعي صحاف
جفنه بيوك كاسه وجمعي جفان
ساحه سراي اورته سي ناوي مقيم
مثعب وميزاب اولق ناودان

داهیه و فاقره اولو بلا — هاویه بوش واهیه درپاك اولان

سحت حرام اولدی و مغرم اوداك — کسر صمق خسر و خساره زیان

هر و سنور کدی اوس قورد — فاره سچان حیه وافعی یلان

قنفذ کرپویه دیشور فهد پارس — قسوره ولیث و هزبر ارسلان

لازم و لازب یاپشان نسنه در — منفجر و منهمر آب روان

مسغبه و مخمصه آجلقدر — فجأة و بغتة دی ناکهان

عم ندن فم ندن ما دکل — ثم بیله کیف نیجه اذ قچان

یعصم هم ه یکلوطا قلردیك — یکذب هم یحرص سویلر یلان

مفتعلن مفتعلن فاعلن — بحر سریعك سکا و ذی عیان

ومنه ایضا

ناصیه آلن صاچی منکب اوموز — جبهه آلن صدر کوکس ذات اوز

قبضه اوچ راحه دِر آل آیه سی — حنجره حلقوم بوغز وجه یوز

شعره دی قیل حلق تراش ایلمك — کوع بیلك مقله بپك عین کوز

زهره چیچك نکهت اغز قوقوسی — قرص چورك ملح نمك یعنی طوز

ذوب اریمك ذرو صاورمقدر — تبنه صمان پاره سیدر نقع توز

فضه کومش قطر اریش توجدر — زبره دمور پاره سیدر جمره کوز

ظبی کیك شاة قیون مهره طای — عجله بوزاغو دد بیلر ثور اوکوز

ضیر ضرر و ضیم ستم جم چوق — غیظ و غضب قاقمغ نطق سوز

سبع یدی تسع طقوز خمس بش — ثالث اوچنجی و ثلثون اوتوز

البحر الکامل

جمل و ابل دوه یه دکلدی حمل قوزی و غنم قیون

بدنه دوه و صغیری بچه سی مکه یه کله هدی ایچون

درجات مرتبه لردر همزات وسوسه لردر

غمرات اولوم قیلیقلری و مجید اولو و مدید اوزون

ثبه طایفه و ثبات جمعی کفات جمع اولجق مکان

شنیه دش نشان و فزع فغان عبث و لعب دخی لهو اویون

ندرات لا دکه مکدر مثله شکنجه سخط غضب

هم ارم احد ثقه معتمد خشن و غلیظ عتل یوغون

حدقه کوزك بپکیدر وتره بورن دیره کیدر

دی زبد صونك کوبوکیدر عصبه سکر جبه سورون

نخره چورك علقه سلك عتبه اشد عقبه یوقش

لك سكا قبلك سندن اوك دیه لا تقل لیقل دیسون

متفاعلن متفاعلن اوقی بحر كاملی فاضل اول

علما سكا دیه آفرین جهلا طكا قلاولر زبون

البحر الهزج الاخرب المحذوف

منقضه دوشن نسنه دور تل دوشردی

منفضه پراكنده دور انس كوردی

غربیب قتی قاره وفاقع قتی صارو

احوی قاره ادهم كبی اسود قرادی

مسكوب اقیدلمش صو ومركوم ییغلمش

محظور قورنمش كبید وحده سنوردی

فحشا نه كم ایش فاحشه بد فعل وزنادر

الآن هنوز حصحص یرلشدی بلوردی

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

محذوف هزج اخرب ومكفوف بوردی

ومنه ایضا

طاحونه دكرمن دخی تنورده فرون دی

طحن اونه قمامه ایله كناسه سپوردی

فاكه متنعم اكل وفاكهه میوه

سامد متكبر كیشی خرطومه بورندی

هم شبر قارش باعه قولاج مرفقه دیرسك

هم رسغه بیلك سره كبك بطنه قارن دی

امنیه دی مقصوده وامنیه قراءه

هم بارحه دون كیجه یه امس یه ده دون دی

غساق جهنمده اقان قان وایرِ كدر

غسلین اكا بكز دخی غسلینه دیر یوندی

بحر طویل

سباحه صوده یوزمك دخی غوص طالمقدر

تبوّء یرایدنمك دخی مرج صالمقدر

اسامه اوتارمق هم اساءه یمان ایتمك

اثاره قوپارمق [illegible] غضب ظلمیله المقدر

محاور جواب ایدن مسافح زنا ایدن
قساوت قتی اولمق دخی ضرب بوکا لمقدر
رفث لغو خفیّات جفا ضایع و باطل
فنا یوق اولوب کتمك بقا وارقا لمقدر
فعول مفاعیلن بو بحر طویل اولدی
ایجنده جواهر وار هنر اننه طالمقدر

ومنه ایضاً

شماتة عدو کولمك سآمة اوصانمقدر
تبلّج ضیا لنمك تبرّج طونانمقدر
تحرّی طلب ایتمك مرح کندوزین کورمك
تهجّد اویانق تنبّه اویانمقدر
مبذّر نه در مسرف دخی مقترف کاسب
مطفّف صتان اکسك تطوّل اوزانمقدر
سریر وار بکه تخت ارایك سرر تختلر
سرادق سراپرده توکو طیانمقدر

نجیّ و خفیّ سرداش دیمکدر سمیّ اداش
قدیم و عتیق اسکی تفتّت اوفانمقدر
حمیّة نه عار ایتمك تصدّی یوزین دوتمك
تبسّم بر کولمك خجالت اوتانمقدر
هبوط و نزول اینمك صعود و عروج آغمق
وقود و حصب دوترق توقّد نه یانمقدر

البحر المضارع

مختار اوزند یلنمش مضمار دو عرصه میدان
معکوف حبس اولنمش سجن و حصیر زندان
دیج اصتی عسجد آلتون نجوم قاره دوش
طرس بیاض کاغذ ترس و کیف قلقان
مصباح دی چراغه مشکاة انك یریدر
ثجّاج آب جاری وهّاج شمع سوزان
الواح تخته لردر صفوان یوزی دوز طاش
آجام میشه لردر غیضه ایله غابه اورمان

خنثار الدايجي نمام قولايجي
ابن السبيل يولجي تيه اسبيد بيابان
واصب همیشه واجب سرمد طويل ودائم
مذعن مطيع ومنقاد مثنوي وصنيد زبان
مسجور طولدرلمش در دوده ورطه گرداب
مهجور ياوه باطل جمهوردر بوزكان
اولور
انظار مهل وبرمك تسريح صالبويرمك
مهلت
ايثاق بنده چكمك ميثاق عهد وپيمان
سبت وسبات راحت ارث وتراث ميراث
عرفان شعر بيلمك هم جود وعرف احسان
هم هؤلاء آنلر يسطون قصد ايدركر
يعدو ابدر تجاوز يبدو اولور نمايان
استحاله
انسا كيجه ايله كتمك ادبار ارقه ويرمك
كف ايله كلبه بوكرك دليش سن وضرس دندان
مذموم ذم اولنمش مارد مريد سركش

محمد

مجدود پاره لنمش غامر خراب ويران
عرش اولدی جسم اعظم اولدر محيط اجسام
هم عرش سقف خانه هم عرش تخت سلطان
عرشك ايچنده كرسى كرسينك ايچنده كوكلر
كوكلر ايچنده يركرچب جوده بحر عمان
يركو طوردر معلق مركزده نقطه وارى
طورمازدور فلكلر مانند چرخ كردان
مفعول فاعلاتن بحر مضارعى بيل
علم وكمال وحكمت كسب ايله اولمه نادان

البحر الهزج المحذوف المسدس

عليم وعالم وعلام ودانا — قدير ومقتدر قادر توانا
قنوط خايف مأيوس نوميد — نظير وند ضد كفو همتا
شوير كم نه در اول طور طاغى — او بير كا ديدر سينين سينا
طوى بر واديدر قربنده شامك — كه انده كوردى نار نودى موسى
ارم شام اسمى يا اسكندريه — يا خود فارسده بر يردر رمسيما

جناب اوجوره سی صحن اورته سیدر | نزل قونقیچون نعمت مهیا
صیاصی قلعه لر مهلج آچق یول | مراغم کیده جک یر قیعه صحرا
اضم بر طاغک آدیدر صعد صرب | بریه خلقدر بریه صحرا
لبدقت قتدر ایکلش لبد چوق | مشید مرتفع یوجه معلا
اوز اوردک حباری کرکی طوی | سمز قوشلدر سلوی سمانا
جلا آواره اولمقدر وطندن | اسیرک جمعیدر اسری اساری

البحر الرمل المکفوف

نسم و نشر دراسا نعم اشتر و قیوندر | سرطانک آدی یننکج بالق آدی حوت نوندر
بشره بکزلم قاغز اسله دیلک اوجیدر | شفه لب لمود قلسان دل رقبه عنق بوندر
ملکوت ملک و عزت جبروتکی اولولق | رحم نیله ثم اندن لم معناسی نیچوندر
رشیع فرق بلوکلو هرب و فرار قچمق | عمد عمد دیرکلر جمع ساریه ستوندر
ندم رعذل ملامه دخی شوق و غمره زحمت | تعب نصب مشقة سعر و لمم جنوندر
یقه جیب زیغ اکلمک دخی نقب تقب دلمک | حشب خشب اغچ حطب حصب اودوندر
فعلات فاعلاتن دیمک بو وزنی مکفوف | کجنه ایولرز اما کجک هان بوکوندر

البحر المجتث المخبون

حنیف

حنیف طوغری عوج اکری لک نظیف آری | خفیف یینی نحیف اریغ و جفیف قوری
لمم گناه صغیردر لمم مقابله در | حشم عیال و شمم یوجه لک الم اغری
سلاله نطفه منیدر علق اویوشمش قان | کلاله شول اوکی کم یوقدر اوغلی و یدری
خلاق و حظ نصیب و شقاق یکشقلق | فواق افاقه و راحت صداق ذن مهری
خرف سویلیسه لمز هرم فتی قوجه مش | ندز عقیم طوغرمز ندر عجوز قری
مهیل بیره دوکلمش کثیب قوم یغینی | کلیل چونکه یورلمش علیل در صیری
رحیق باده صافی هضیم تازه و تر | حدیقه باغچه و بستانکه اوله آنک دیواری
ملک فرشته فلک کوک سمک عبادت حج | مراور پیله کماندر و را اوته اکثاری
یوز اغر اولور یستطیع قادر اولور | جمیع و قاطبه و کافه جمله کسکوری

چوق سویلمک

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن | بو عالمه بنیه کلدی بلندی الخبری

البحر المجتث المخبون

دهی و کیس و حاذق ذکی زیرکدر | وهی و فاتر و وانی ضعیف و کوشکدر
بطر سوینمکه دی اصطناع اوزندیلمک | رضاعت امزمکه ثدیان هم ایکی ممکدر
بعوضه سیوری سنکک دی فراشه پروانه | ذباب قره سنک عنکبوت اورمجکدر
عماد یوجه بنالر مهاد فرش دوشک | لحاف و ملحفه یورغان قمیص کوملکدر

قوی عجب برامر ایش بلی زمان طویل   مریج قارمه قرشم بهیج کوکجکدر

غریم دائن ومدیون غرام دائم شر   صریم قطع اولنان انصرام اوزلمکدر

ثبور و ویل هلاک فتور سست اولمق   ابر واوسط وامثل خیرلو کرکدر

البحر الرجز

تسنیم جنت چشمه سی ماء معین آب روان   زقوم جهنم میوه سی خالد مخلد جاودان

ذو مرة جبریل امین ذو الاید قوة ایسیدر   دلخر ذلیل وخورد ریزه حقیر ضعیف

ام القری بل مکه در ام الکتاب اصل الکتاب   امی انادن طغمه هم اوقیوب یازمیان

حذر قچمق چوق اندیچن هم از تعیب   داری ومغنی خر ایدن معروف ایو منکر یمان

انذار قورقتمقدر اشعار بیلدرمکدرر   اعلا قلمق آشکار ایقان اینانمق بیکمان

روز جزا در یوم دین هم سلم طاعت صبغه دین   راسخ قوی ثابت اولان رایت علم ایت نشان

من ذا الذی کیمدر او کم یاتی کلور یدری بلور   جادل چکش شاور دانش جاهد دورش

الا نعم متوی مقام غمره قیلق ازدحام   اجار وسقف وسمک طام معرج نردبان

البحر الرمل

رب صاحب رب هم پروردکار   غیب کزلودر شهادت آشکار

وجهه قبله هم توجه اسمیدر   شطر جانب ولدی حاجب پرده دار

عصف

عصف اکین چوپی وریحان بیراغی   قرعه ویقطین قبق قثا خیار

قانص وصیاد اوجی قید باغ   اصطیاد وصید اولامق شکار

نکف واستنکاف عار اتمکدرر   دین بورج وبین فرقت شین عار

ساق ایاغک سوقی جمعی رکبه دیز   برق شمشک ودق یغمور ثلج قار

سلسلون نومیذ اولنلر کره کوج   محتمی ومتقی پرهیزکار

شعب ایکی طاغ آره سیدر هم یولی   شاطی اکری شط وشاطی در کنار

صر صوق صرصر صوق یلدر قتی   حاصب اول یلدر که اوله سنکبار

ثیب ار کورمش زن وزن کورمش ار   بعل ار در کهل قرجل ده یار

وزر اغر یوک هم سلاح وهم کناه   باس وهیجا حرب جنک وکارزار

رهب خوف ورعب وخشیه قورقودر   کنه وقصوی خاتمه پایان کار

اشلرک صوکی دیمکدر

بر عمر قل ساکته اوله یار غار   بو اثنی قوتکی قاله یادکار

کتبت هذا الکتاب فی اواسط شعبان المعظم فی یوم الثلثا قبل الظهر

لسنه تسع وسبعین ومایة والف من هجرة من له العز والشرف

ندکلو خور ایسه خطم نظرده

بنه معدود اولور عذر اثرده

م م م

هذا کتاب شا...

بنام خالق حق توانا — قدیم و قادر بینا و دانا

ثنا و حمد و شکر بی نهایه — سپاس و منت بی حد و غایه

اکا کم وار ایدوب بو کائناتی — یرتدی هم حیاتی هم مماتی

بوغیکن اول دیدی وار اولدی عالم — هم ایتدی قدرتیله خاکی آدم

انک نسلندن ایتدی انبیایی — خصوصا کم حبیب مصطفایی

صلاتیله سلام اول شاه دائم — که انکله دین اسلام اولدی قائم

دخی اصحاب و آلینه که بونلر — انک شرعینه اولدیلر مسخر

پس اندن صکره یل مرحوم و معفود — خدایی اول کما لایتیله مشهود

که والدلر بو محتاج و گدایه — اوله روحنه رحمت بی نهایه

دخی معصوم کن جهدیله مرحوم — اوقیمشدی لغتلر باکه منظوم

اوقودم او لاتحفه حسامی — معطر اولدی انکله جان مشامی

دخی منظوم اوقدم چوق لغاتی — ایچردی طبعمه آب حیاتی

شو درسم اولدم لغت علمنده ماهر — لغتکم بلمسم اولیدی نادر

کداده سال اولدقده خدایی — ایدوب رحلت قودی دار فنایی

بکا اولدی لغت علمی مسخر — نه علمه بشلسم اولدی میسر

خصوصا علم ربانی که سلطان — جلال الدین دیمیشدر معز قرآن

کتاب مثنویکم قوت جاندر — ضیاء نور چشم عاشقاندر

بکا کشف اولدی تعلیم استاد — انکله ایدرم عشاقه ارشاد

یقین بلدم که بر نورسته معصوم — لغتلر اوقیه و زنیله منظوم

اکا هر علم اولور البته آسان — اولور عالمده بر مرد سخندان

خداشاد ایلیه روح حسامک — ویره جنتده اعلاسن مقامک

کوردی نظ[illegible] در مکنون — سلیس و شوخ و رنکامیز و موزون

جهانده یقدی بر شمع منور — سوینمز خسته دل نفعن کوردکر

حدیثده بیوردی فخر عالم — بو معنایی که اولدر خیر آدم

که اولا دائما خیریته ساعی — ایده لر خلق اندن انتفاعی

دلا دمکه یزم بر خوشجه نامه
نظیره اوله اول تحفه حسامه

که بوندن داخی اوله چوق فوائد
نیجه نفع ایده لر اندن زوائد

شکردن کونه کونه بشسه حلوا
اولور بر ذوق هر برنده تنها

مزین اولسه بر محبوب زیبا
کیوب انواع الوانیله دیبا

ویره هر رنکی کا بر دورلو زینت
کلور عشاقه دورلو دورلو حالت

ندکلو وار ایسه انده جواهر
کوردم بوننده الکه اوله نادر

قودم انلری کاستعمالی یوقدر
ولی اولمین انده بونده چوقدر

کوردم مثنویدن چوق غرائب
که اوله مولویلر بوکه راغب

اولن بحر انده وار در بونده اما
دخی وار بونده نیچه بحر رعنا

یوغ انده داخی قطعه ولدچه آخر
کوردم بحرنی عینده بر بر

تمام ولدچه هر بر قطعه موزون
یزردم انده بر بیت همایون

که اوله فارسی بر مصرعی هم
بری ترکی اوله بیلیش و نه کم

که ترکی فارسیه اوله مقابل
بلور اهلی کا اولور بو نظم مشکل

بو رسمه ایلدم اول بیتی ترتیب
که بیله مبتدی احوال ترکیب

چو الطاف خدا کوستردی اتمام
دیدم بن داخی تحفه شاهدی نام

کدایم شاهدی مولوییم
دیار منتشاده مغلوییم

بحمد الله که مرد معنوییم
که غواص بحار مثنوییم

مرادم بو که تحفه بوله شهرت
کله او وزنیله اطفاله قدرت

ایده لر فرسله او زانی حاصل
اوله لر علم مولانایه قابل

زهی عزت زهی دولت سعادت
انک کانده اوله بو علمه لیاقت

ولکن قودقرم بر جاهل دون
کانک اولمیه کر طبعی موزون

ایده مز وزنیله تقطیعی تفهیم
ایده جهلیله هر معصومه تعلیم

رکیک اوکرده بو موزون کتابی
خراب ایده او وضع مستطابی

یقین بلکل که بر اوغلنجق اول
اوقیه شعری ناموزون و مهمل

اولور طبعی رکیک و سست و مغبون
قلور محروم و لیمز داخی موزون

مکر بر حاذق استاد کامل
انی جهدیله ایده وزنه قابل

گلور وزنه ولی بو گزلو صنعت | قلور طبعنده البته بر کاکت
قوسك اگر ایله بر تازه نهالی | بو نسخه طغری بو رمی اگله مثالی
یر یگی بردغه کم اوله اول حاك | قوی یاسن بوکی بو مقابله مجی پاك
خدا قهر ایلسون اول جاهلی کم | او قیدر نظمی گر اولوب معلم
اگا کم اولمدی منظوم مقدور | نجو تعلیم ایتمك استر باری منثور
خراب ایتسه در تحفه حسامی | نیچه کم طبع ناموزون عامی
بنم بو تحفه می سن صقله یا رب | شولردن کا اولمیه طبعی مهذب
نصیب ایتمه بونی ذهن سقیمه | نصیب ایت ذهن پاك مستقیمه

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

کم ایتسه شاهدی‌نی خیر ایله یاد | درش جان بر علمه دون گون
ایکی عالمده یا رب ایله دلشاد

لؤلؤ تر دردیشك لاله حمرا یوزك
عنبر سارا صچك نرگس شهلا گوزك

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

منسرح کشف وطی ضم اوله بودر سوزك
تنگرینك آدیدر ایزد و یزدان خدای
داخی برادر اولو یول گوستریجی رهنمای
همدخی پیغمبر اولکیم ویره حقدن خبر
بای توانگر درر نسله دیرلر گدای
لب دودغ ورخ یناق چشم گوز روی یوز
کبریکه مژگان میژه دست ال ایاغ اولدی پای
گوش قولاق دوش اموز موش سچان هوش اوص
دود توتن بود ایدی زود تیز رود چای
کارد بچاق آرد اون دمره پیکان دمیش
نیزه سنگو زه کرش تیر و کمان اوق و یای
خور گنش و یر زمین ژاله چه گوک آسمان

بغمرم باران دکل آبر بولت ماه آي

کاو اوکوز استر قاتر خر اشك استر دوه

اسب آت ومادیان قسراغ هم کره طاي

فایده سز بر عبث لتنیه بیهوده دي

هم دخي بیهوده سوز سوبلمکه ژاژخاي

ناي قره وطنبور دره چنکله ششتار رباب

اقلغ وبربط قوپز دمر دنك دف وناي

بو سوزمي اذبرايت کوکلك آچ پاینی

این سخنم یاد کن زنك دکت مینه داي

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

کم بو کتابي اوقور علم اولور اکا قولاي

قطعة الاخري

ای صنم دلبر خلق حسن | دنیاده اول عمر وبقا ایله سن

مفتعلن مفتعلن فاعلن | بحر سریع مطوی بل جان من

کت برو وسویله بکوکل بیا | ارچه ندن چون بنه یچون چرا

ایچ طونه شلوار دیرك آستین | کوکلکه پیراهن وقفتان قبا

تفرد کل کوزلکه بینیه مغز | چغز وزغ غوکه دیر قوربغا

اولدي رسید ارچه رقیبو | کوشه بوجق وورنه میان اورتا

خویش خصم قوم قبیله تبار | یاده دي بیکانه بلش آشنا

کربه کدي نا ودست قاروش | اولدي پرستار دده ذن بابا

تله فق ودام طوزاق نام آد | شامله یام اخشم چکاك درا

بغدای کندم دي وارزن طارو | آرپه وبوکرجه جو ولوبیا

طوز نمك ونمك ولت نان کوند | ماست یوغرد بونجاشي ماستبا

ارغه دي کاریز اولوق ناودان | دخي دکرمن دیرز آسیا

همچو بو کرمي تماید مرا | سنچلین کسه کوردم نبکا

مفتعلن مفتعلن فاعلن | ای شه خوبان جهان مرحبا

قراغوا معنا سنه ده کلور

یزك وزك متکل

متکل ساواك معنا سنه ده کلور

مفتعلن

قطعة الاخرى

خیال خطك و خالك قلوبدی دلده قرار
قرا صچك کبی عمرم کونی خاکه قرار

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بو بحر مجتث مخبون بلکل ایتمه فرار
اچق کشاده پیشانی الن ابرو قاش
دخی برادر و همراه و قرداش و یولداش
صمنلو بلجغه هکل کرج کج و قوم ریك
سفال صقسی در خشت وسنك کرج و طاش
صو آب خاك در طپراق آتش اود یل باد
هم آتشك کوزنیسی در خسك و تر قرله یاش
خریدن آلمغ و صتمق فروختن بخرال
دی سود آصیه کالاندر متاع و قماش

ایکنجی برزگر و کشت اکن شیار نطس
بکارك بدرو بج بکوب دوك جخاش
برشمق آمیخته آمیختن قرشمقدر
یوشن نه رام صواش خنکدر دخی پرخاش
اوقچیدر تیر یچه کوند ز صغرلین اولمه
بخوان بکوش شب و روز خیو کاو مباش

بیره ده دم بیگاد

مفاعلن فعلات مفاعیلن فعلات

سنکله اولیدم کاشکه با تو بودم کاش

قطعة الاخرى

دلا اهل دردول بلایه حمول

فعولن فعولن فعولن فعول

زغن چلاغ اولیدی و قرتال دال
ستاره ولختر دکل یلدز
نه کم کلسه دلبردن ایله قبول
تقارب جو قصر اولی بولر اصول
کبوتر کوکرجن فت پر و بال
دخی پروینه اولکر یکی ای هلال

هلال مه نو دنو فارسیی | صمان اوغرسی کهکشان آبه شال
اریه دی زنبور کندو قوآن | شکوفه چچک انکبین دکی بال
بولت صلج اورلی وصرقوغ وبک | دی گیسو ومرغول وفرخال وخال
دی اوغلنجغه کودک کنک گرز | جواندر یکت یور اوغل پیر زال
بونامش نه فرتوت قرتغل دموی | قری پیره زن ای وبیل ماه سال
سحر دار مار ذره زمستان | سوزم وار ایو جودن بندن آل
فعولن فعولن فعولن فعول | کدیسر جمال قلیسر کمال

قطعة الاخری

بیوسته قورلی دوترالده قینک کمان
یارب نه شوخ ظالم اولور اشو بد کمان

مفعول فاعلات مفاعلن فعلات
بحر مضارع اخرب ومکفوف در عیان

دیرلر سحیه باده ومل هم پیاله جام

قرنق کنیزک وقوله دی بنده هم غلام
کنجشک سرچه صرچه دخی آبکینه در
سورچه طینه یعنی بلغزد خبر پیام
بر سنده رکلدرک قنار در یولار
فتراک ترکی زین اکر اولدی ویون کام
کفکیر کچه تابه طغن چولکه دی دیک
جوشید ویخت قیندی ولشدی چیک خام
شمشیر وتیغ دی قلیجه دشنه خنجر
کیمخت صغری قینه غلاف ایدو هم نیام
طم وبام بورج وام کس آم مراد کام
هم کام دمادیم دخی درلر دماغه کام
ای دستگیر دامنتا زدست کی هلم
ای اطوچی تیک الدن قچان قویام

زرغنب ق
کیمخت

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات
علم اوگرنن کشی بولیسر در توجه مقام

قطعة الاخرى

شاها سعادت آیتی طوتدی جهانی سربسر
تا آفتاب طلعتک آفاقه صالدی نور فر
مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
بحر رجزدر سالم و اجزا مثمن بر هر
قارن شکم نافه کوبك بلدر میان قوشق کمر
دخی زنخدان اکك سینه کوکس دخی بر
مرغاب و چرغ اوردك حقین تیزی کندینی ققر
آهن دمور در مس نقره کومش نسیه آلتون زر
ارزیز قالی در روی توج سان گز دشو کوج
ارکج نهاز و کبش قوچ دیشی و ارکك ماده نر

کاری نهفته گزلو ایش گاندر جماع بوس اوپش
خوی کرده یعنی درلمش عورت زن شوهردار
خم کوپ در دستی سبو آن سو اوته این سو برو
اوك آرد اشغه یوقرو پیش و پس و زیر و زبر
بورجك اوده وامت کدار قرقستی پشتم بجار
بونده کتور اینجا بیار انده الت انجا ببر
اوترمه بلمزلر ایله بج کندوکی قورتر ای وغول
منشین بنا دانان گریز خود را رها کن ای پسر
مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
حقا که جاهل صحبتی نار جهنمدن بتر

قطعة اخرى

گولشن یرینه ایسك یوزك فرخدن
علم اوقی خلاص بول حرجدن
مفعول مفاعلن فعولن
کچ اخرب و قبضله هزجدن

چشمه‌یه اولدی گوزه بردق | ابتامه جوی ایرمق
اندا اختن و فرو فکندن | انمق دخی آشاغی برقمق
زرد اولدی صرو کبود دگوك | قاره سیه و سپید در آق
هم سرخ قزل نیله در سبز | نیل اولدی جوید کرنج توقمق
لخت اولدی چوماق قتی در سخت | هم بری در تنت و نرم یومشق
کف آیه و ناخن اولدی طرنق | انکشت پرماك اولور پرمق
کالوچ کچی مشت یومرق | کشتی گمیدر عرابه زورق
هم شیب و فراز اینش یوقش | بوکسک خو بلند و پست الچق
برهید انکس که شد خراسان | قورتلدی اوکسه که اولدی قورتق
مفعول مفاعلن فعولن | علم ایچره در سعادت آچق

قطعه الاخری

آفتاب طلعتك چون عالمی روشن قلور
تربیه کم دوشسه سایه‌ك سروله گلشن قلور

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

بو رمل بحری در ر کیم طبعکی مخزن قلور
میجکد یعنی طمر هم رگ طمر دری قانه خون
بازنلمش چوق سماط آراسته بسیار خون
بازگونه عکسنه در دخی گلگونه فکر
دور لود ور لو گونه گون باشی آشاغی سرنگون
کوده تن روده بغرسق بگرك اوکین گرده ششتر
ایکو هلو یکا سوگنت یان اوجه سرون
رسته قورتلمش ولیکن بسته بغلو دسته صب
موی قل خامه قلم نامه بتی در جامه طون
صبح کنه صبح بنفشان صبح بری ایسته بشاش
اوربزن قوبرکن نهراش قوص بتراش یون
نر ایکی اوج دو و سه در بش یك دو سه چار و پنج و شش

اوتوز اوچ بری ... صفوی ... فرهنك ...

التی هفت وهشت ونه ده یدی سکز طقز اون

بیست وسی یکرمی اوتز چل قرق پنجاه اللی در

شصت وهفتاد التمش ویتمشدر کالیوم بون

دخی هشتاد ونود صد سکسن وطقسان یوز

بیك هزار وصی صینه بشمار ویکن آزمون

ایچرو گل گلیر بسك بخسه قلغل طشره ده

اندرون اگر شناسی ورنه میمان دربرون

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

حیف کا کیم دام جهل ایچنده قلمشدر زبون

قطعة الاخری

الهی تا فلك باقی وعرش وفرش اوله قائم

سکا عمر ابدو ویره خدای باقی ودائم

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

هزج بحری مثمن در که اجزاسی قموسی سالم

بوزیدن اوزنمکدر نوزدیدن درزدرمك

زمین را خوك برکذن ندر یری طوکزدرتمك

ربودن قپمغه دیرلر نمودن یعنی کوسترمك

زدودن پصدن اچمقدر بسودن دخی سرمك

رسن ایپ تافتن بوکمك یاوی کم یافتن بولمق

رسیدن ایرمك ودرمك چیدن بافتن اورمك

خرامیدن خراشیدن صلنمق طرمالامقدر

صورمك اولدی دامیدن دمیدن یعنی اوفورمك

اولور انکاشتن افراشتن سزمك وقلدرمق

دخی پنداشتن برداشتن صنماغ وکوتورمك

طپیدندر طلوبیمقدر میدن نسنبه اوپرمك

رمانیدندر اورکتمك رسانیدندر ایرکورمك

غژیدن اولدی سورتنمك گردیدن دونمك
گزیدن ایصرمق آخیسك لاییدن ایت اورمك
بیلك تفسوختن یانمق درزیدن و دوختن دكمك
خمیدن روفتن یعنی اكلمك دخی سوپرمك
چه باشد سرد تو از نغز مردم خویشتن دیدن
بولا صو غرق بوزدن تا دمدن کندوزین کورمك
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
گرکدر کندوزین بلمزلکم کندوزی بلدرمك

قطعه ۱۲

نظر ایتدکجه جمالکه کوزمك ضیاسی مزید اولور
لیکن بیانن ایدرسه دل و جان صفاسی مزید اولور
متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن
بوکا بحر کامل و قورسك سوزك بهاسی مزید اولور

تله توره کم توره دیکدر

سده شیر و توده دیدی قمغه فله دراغوز هم اغز دهان
سرویه کله تله توره دیدی له صکصره دله دی زبان
اولو خانه کی دخی قحن قیشه دیدی کل سبحه دی می
قیشه دی نی سکره دی پی الکه دی مخ سکك استخوان
کره یاغی مسکه و یاغك ادی نهی در اولو بهره در
اوده زهره دی قوق و تاووق بری ایدان بری ماکیان
اوکی کوف و بط قز و فاخته اوکیك کلاژه خو صقصغان
قوشه مرغ دی بچه یوریدر یولا ندر دخی اشیان
شو کوجك اوکا وله یا بچون کاکانه دی قمش اولسه اول
دی اگانین اوه خانه دی در ده کر ستون اسك استان
سکا بکرك اولکه قول اوله بن دین اولوسنه قوبی آکی
بتو بهتر انکه بجه شوی به بزرك دین بهل انزوان
متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن

کوچکدن اول کا ادب اوکرنه بویوب عزیز اوله بیکمان

قطعة الاخری ١١

شها دلسک که تا بوله سن خزائن پر دُرّ گهری

ایشت سوزمی بو وافر بحره بر نظر ایت اولوب هنری

مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن

بو که غزلی بحوردیدر وشرنه ترکجه وشرنه خود تیزی

تکرک طولو نجه دخی دی برف قره دیجیه دمه

اخرب

دمیش قیون قزویه بره چوبانه شبان سرویه رمه

دی غله تخل بوندر غادی یوغ بسا یه هیدولی

اوکندر غاو شنک وصبان اوقینه دی هیش وزوله سمه

کوزلکش وکرته قولتق ایچی بکستر جک وحکمه یعنی مکش

دی ابلهه کول وشیدا دلو دی کیج اویه فلیو سمه

سن انه جانی ادب بولنه بو دیکا وله سن بر د قودن

توجان پدر برآه ادب بروکه شوی سر زهمه

مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن مفاعلتن

حرامی یمه یا اونی دیمه دی عیش وغمه شکر بودمه

قطعة الاخری ١٢

فرصتلری فوت اتمه که تاخیر حرجدر

شدتلره صبر ایله که مفتاح فرجدر

مفعول مفاعیل مفاعیل فعول

بو اخرب مکفوفله محذوف هزجدر

دی جوریه پیرامن واقلیمه دی کشور

دامرجویه قیومجی یه آهنکور دکر

درخورندر لایق وهمد نجسروار

آرام دولنمک بزک آرایش وزیور

یادرندر میسر دودنجی ایستور

میزبد و ماند قله می ماند بگزر

دندان دیش ارش درىلك و تار ارشدر

یوذرنجه دی بستم یوكه قالیه بستر

یوقرلغه بالا و بالا بوی و خوی در

ایلرلكه دی پیش و كیرو لكه پس

رهبر قولغوز بریمش واو یوجی پی رو

پیكار صوتش صورته دی چهره و پیكر

میدادیمن و یردی بكا عدل دررد داد

دادار دكل تمادله دی قردشه دادر

ملك اتی خداوند و خدیو یوشتاب ایو

برده فروش قول دخی دركر قوله چاكر

هم اولدی سپهدار و سپهبد چری باشی

دارا اولو سلطانه دی حكم ایدیجی داور

مریخه بهرام و زحل دخی كیوان

كون باتدی و گنی یر باختر و طوغدی خاور

كوجلویه توانا دیدیلر لیك بهادر

الب اولدی و نیو اولدی دلیر اولدی دلاور

شاشی یه دی لوچه دخی لوك السنه بی دست

لنك اقسغه دی دلسزه لال ایدی و صغره كر

قیزامغه سرخیزه دژبیه درربز

دنبل چبن آرخ سكل آرمرد و اوبوز گر

پیروز ظفر اوكولك اولدی سكالش

پاداش كتنی كین اودشمك دخی كیفر

یویرق طوت وكیر یوله و طغری یوری دائم

فرمان بروشوره وراست روادر

مفعول مفاعیل مفاعیل فعول

لوك السنه

علمه عمل ایت تا بوله‌سن جنت و کوثر

قطعة الاخرى

کلزار رخان لطفی حسنکده مزیدر

شیر و عسل و شکر لعلکده مبیندر

مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

وزن هزج اخرب بو در که متممدر

هم مایه دی تابستان دی کولکه هم سایه

هم دخی زمستان قیش دی قوکشویه همسایه

هم یاز بهار اولدی پاییز کوز دکر

اسی دی و صووقدی کرمایه و سرمایه

اولکیم اوله اصلی ادی اولپاک نژاد اولدی

اولکیم اوله اصلی الچق اول اولدی فرومایه

آماده بر قلنمش پرداخته دوزلمش

نزلنمغ و دزنمک تازیدن و پیرایه

ماهی بلق اولدی مار ییلان و قرنجه مور

عقربله چیان ادی کژدم در و صدپایه

امروز که اندوزی فردا ایسان آید

بو کون که قزانورسن یارین کلور اورتایه

مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

بو قدر ایکی عالمده ایلك کبی سرمایه

قطعة الاخرى

دلبند سکا هم جان جا کر — واله یوزکهم شمس خاور

مستفعلاتن مستفعلاتن — اولدی مرفل بحر رجز در

قوقمشه در کندیدن کنده — بکسته وزلش قوپمسته کنده

فرخنده فرخ قتلو و خرم — شاد اغلمق کولمك کریه خنده

بل آفریننده یارادیجیدر — رزق ویریجی روزی دهنده

هم یلیجی یه یوینه درلر | ساکرد یجی یه دیرلر دوننده
هم چالیجی هم دایالایجی | اولدی کسنده دخی کشنده
خود راستود کندوکی اوکنك | لاف اویجی درلر هم کب زننده
هرجیجواجی روخواه درتو | هرنه دیلرسك وار استه سنده
مستفعلاتن مستفعلاتن | سن سندن اولمه غافل یکنده

قطعة الاخرى ١٥

شکری خجل قلوبدر لبلرك نبات قندی
ایرلی صچك تنبی قوعبیر مسك اوتندی

متفاعلن فعولن متفاعلن فعولن

بوکاکامل مقطف دیدیلر ای جان افندی
ندر اصطره ستره قرمقدر سترردن
بلکو فسانه مثل قصه سترون
ددی دکمکه نشاندن دخی صجمغه فشاندن

دخی

دخی صیقمغه فشردن دخی طوکمغه فسردن
بغل اولدی قولتق آغز بوجغنه لنج دیرلر
بوجغه دی کنج لیکن اوترقدر نشیمن
دمش اوتلغه چراکاه دخی اوتلوبر علفزار
اوته دی کیاه اورق داس ندر نواز اوراکن
شمم اولدی چارغ ادی اشم اولدی دخی دانین
قره اوه دی خرکه قلبق نه اوله کرزن
بهمه توتکونی کن بتویندا ینك ازمن
قوبه سن ایلك ایله سکا اوکتا استه بندن

متفاعلن فعولن متفاعلن فعولن

یرمزکرله یار اولمه ایولردن ایلك وکرن

قطعة الاخرى ١٦

رخسارك اوزره اول خال اوزره ولسیه مو

چادرلیچی

صان آتش وزن عنبر عنبر ده دود خوش بو

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

اولسه مضارع اخرب وزنی ولور انك بو

یلحق کل اهل الحی هم قلحق اولدی داسه

میتین کلنك وکوردك یاروی دی دنجماسه

قلیك پلنك وقولك تنك اولدی طارهم تنك

ماتی کتابی ارزنك دی زنك ایس وپاسه

طورنه کلنك دررنك طغ کجیسی ولی تنك

عار اولدی ختنه سنت دیمشر منت سپاسه

هفت دانه در عشور اشی و یاغ روغن

بریان اشینه کوداب دیر کجاغه کاسه

انجام صوك ودشنام سوکمك بتایش اوکمك

دشت اووادی لکن طشت بنکان دیلدی طاسه

میتین

انکو

انکور اوزم ارکدر الو مرو د امرود

سیب المانار انار وکلنار دی کراسه

اتماجه باشه الا طوشنجل وطوغن باز

یوهه دلوجه طوغی هم شب پرتراسه

ایومك سومك اولدی بطر ولیکن

هم خار خار دیرلر اولسه کوکلده تاسه

شادیمکن توباسور اندوه میا زباسوك

ساوغه سن دکونه غصه کتورمه یاسه

مفعول فاعلات مفعول فاعلاتن

سلطان عالم اولدی قانغ ولان پلاسه

قطعه الاخری ١٧

کوزك فتنه سنه جان مفتون صحیحك عقلنه سنه دل مجنون

فاعلاتن مفاعلن فعلات بو خفیف اولدی قصر له مجنون

آیو خرس طوكز نه خوك و گراز • سك مكس ایت سكن دی خر كراو یاز

درسكه وارن بدست قرش • قوله بازو دی هم قولاجه دی باز

سوزن اكنه كزار سین و سوفار • اوق كزید ردخی دی ضدیه كاز

یهن پهنی بعون سبز و قصا • كوته و كرد دكرمی و دوز نرد رز

دیره كوز كوز بین و بوق سكر • یوق سوز ازبسای ایله بساز

قمچی درتازیانه یورت اتمك • تركتاز اولیه هم سكرت بتاز

قلغمقدر چهید ذو بازی • اوین قلغی برچه اوینه بساز

مردمك مان و مرجمك منجو • هم قچی سرمد روغن خوبساز

بیمدر قورقو صرودر بیمار • دخی بسیار چوقدر اندك آز

هم كم اكسكدر فراوان بول • اولدی خرسند قانع و حرص آز

بیشخور دوتمه حاصله دی خوید • كفه كسمك دی ورتغه انباز

كوكلمز كدی كلمدی بینه • دلارام رفت و محنت آمد باز

ای كوزل یوزلوبك كولو تزلن • ای شه خوب رو بخند و بناز

فاعلاتن

فاعلاتن مفاعلن فعولن	ایره مقصوده هر كه صقلیه راز

قطعة الاخرى ١٨

عاشق اولان ای كل تر دردایله زار ایدر

بر صنیمی صرمغله سینه سنه چاك ایدر

مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

بودجزی مطوی بل تا اوله سن اهل هنر

بخت اولدی الملك هم دخی ماتود الك

هم دخی آتشو كل سرخ اولدی سپوش ولدیك

خواهر قز قرداشه دی مادر آنه آته پدر

آدمه مردم دی ولی مردم چشم اولدی ببك

هیمه و هیزم در اودون هم دخی خاكستر كل

آذر اود انكشت كومر اخكر كوز یعنی نلك

زنده دری زنده یمالو طونه دی دخی دیر

سنجتين وجرم كون وپست دري خوانت دلك

بوزاتنه دي خنك وسمندا ولدي قولا اولكمش

سركش وشكسك ييكن نرم روا ولكه اوله وللك

چند شتابي بكنه اين دوشت تا بكجا

نيچه ايوزسن يرغه بوكيشك قندية دك

مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

هر نه صنرسك اشكه هب باشكه كلسه كرك

قطعة الاخرى ١٩

پادشاها رفعتك مزيد اوله هرگاه

دولت ونصرت معين ويار بك الله

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاع

مطوي ومجذوع كلدي منسرح اي شاه

دويدنه هموار دي حمد دخي يكسان

كس بر انبر قصيح اورسه دي سندان

هم دخي خايشك چكج تيشه كسردر

درسه دي چوپنساي هم اكه سوهان

اولدي طماني الدريم يرمله يخو

شبنم چه هرطمان عرش كرزمان

طغ دسينه دي تنخ كريوه بلك در

كوه نجس كوه طغ اوركچه كوهان

هم دخي رخشنده درالدرا يحي

هم دخي تابانده هم دخي درخشان

معنيده درياب خوش اكله دمك در

هم زه زاده دول دوش نيوش سامان

بكلم چين صر سيج خم شد اكلدي

اكري كرو بوزجور دوي بكردان

بلدرجك ولي وايچ بنوشن ويا شام
قونوق آلن ميزبان قونغه مهمان

ميوه يمش بيوه طول خربزه قاوون
ياتله تاوا وديم هم اوله تاوان

قيش اوي كاشانه ركاخ در كوشك
چردغه ورواره دي همده خيوان

مونسه دي غمكسار دردشه همدرد
دم نفس وهمدم اش صوكه دي پايان

خرقه دكوا رقعه پشت بل ميان در
آب روانه دي آقر صويه روان جان

من بن بتمان من وكيله در صاع
اولچكه پيمانه دي عهده دي پيمان

اولدي گران وسنك آغر يني

دختر قز قزكرن هم اوجوز ارزان
صور ريسك صولجان نه اوله چوكان

بون لن طوبجغز كوباك وغلطان
ژاله صوده بيلان تولقوغه ديركن

هم دخي داغ جغه ديدكلر ابان
مهركنش دخي بيل مهر ومهاري

ساوي وبوند رقدوه جي شتربان
كي دخي كند ربوش دخي بوشان

طون اغي

نيفه دراج طون ايقه سي ياقه كريبان
قامو بي كسلكي صقلبي در

باهمه پرورد كار هست نگهبان

مفتعلن فاعلات مفتعلن فاع

يار اوله دائم سكا همت مردان

الا ای شه خوبان دل الجان ایدن جای

سعادتله بورای شریف ایله سراپای

مفاعیل فعول مفاعیل فعول

چو مکفوف اوله محذوف هزج بحری دلاسای

چله نه قوش بچی جینه دخی قوجی سخن چین

حسود اولدی بداندیش وزین کورنجی خودبین

نیون نفت وبخیله دکل نفت وولی ذفت

نذر قبین دی تین بولانق توره آیین

کوزل خوب اولا زیبا ولی زشت اولا چرکین

نذر طغ ادیکی پلك قلم کلك قرو اوزم

مویز اولدی قوز کوز مورد نه مرسین

دی شیر ارسلنه کفتار دنور سیرتلنه روبه

دنور دلکو یه هم یارسه دهو زکنام این

دخی قوته دی زور دخی مرکج ودور

ایراق طاغ اشکی کورد دخی کوردرسین

کیسه اولسه طلو اقچه دکل کیسه پریم

کر اولسه جیق الون دنور کاسه زرین

دکل صلقمه خوشه دخی آزغه توشه

قیق نانخورش اولدی دکل هکبیه خرجین

کوکل نجه براکدار سنی سامر وصلو

دلاجند فربد بزا فربه وشیرین

مفاعیلن فعولن مفاعیلن فعولن

دوتش علم وکمال الله ایده ارسکا تحسین

قطعة الاخرى

هیچ آن خور بقمغل بلکم اوله اول برهنز

معدن اگرچه تیره درچون قره سن حقر هر

مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

طیلسه جبّه دیر اوکی دوان خوب بستر

شانه طرق بیق بروت هم صقل آدی ریش در

ریشه جعد دخی برت بش آدی ریش در

چین یکن دی کمونه زیره وخیره یوشندر

بالجی اریک چو بونشدر دیکنی دخی بیش در

کوز قپغنه پله دی پرطو درکد و قبق

بوش تهی و باش سر ارتق یعنی بیش در

طاشغی دبه باد کندا ارقسی کوز خو کوزپشت

کوسه و صقالی قبا کوسج و بلمه ریش در

قویروغه دم دی ریم ایریک نیم یرم صرم دوال

صوصغری باشی ندر کله کاو میش در

مشتلغه دی مژده و مرد کری دوندر کری

ورته آرعدینه اوق بك وزه بر قریش در

رونق فر دخی دیکر بلنه تبر ولجی سپر

قلقنه دیرلر اوق و یای قوبجق ادی کیش در

طیمغه دی پرستش و بسلمکه دی پرورش

زاهده پارسا دکل مذهب دین خو کیش در

اتلو سوار و مرتبه پایه پیاده در پیا

صاچ آیغی سه پایه در همدخی سیخ شیش در

ایشت آب خوشگوار اید انکه تشنه است

بودر ایو سکوجی صوکلکه اوکه صوصمیش در

مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

علم و کمال و معرفت عارفه اوزکه عیش در

قطعة الائمی ٢٢

کوزکك فتنه سنه هر کم ایدرسه نظری

ضما قوپدی صور فتنهٔ دور قمری

فعلاتن فعلاتن فعلاتن

بو در بحر رمل کیم اوله مجنون اثری

بو ترعه دوزه دی جوزه یلجه نسنه چیر

لوکه درنایشه دی صولکه چپ بوله بشیر

صمغه یدچرك دیشلرکه دخی سرکین لیکن

سدکه بوخه چمین دیرلر و هم دخی کمیز

غنده اورمجکه دی صاروار و منجم و ستوه

اونکولك خوسته اولدی هم استیوه سینیز

باسیاف اولدیسه چوهه دخی کرباس اولهٔ بیز

پیسه دی صنعته بیسه مستیستانه دکل

سغنسی کفش درفنك بری تنمق بری بیز

قرغیه زاغ دی دام اغ و بیناغ ایلك اوجی

چمین
بول و غائط معناسنه در

چمیز
اینجق بول معناسنه در

بندیغ طاغ راغ و باغله بوستان بالین

بر یوردیش بو دیکم ساکه قیامتده کرك

روشیر و کو ترا باید در دستا خیز

فعلاتن فعلاتن فعلاتن

کورمیه هیچ سعادة یوزین وغلن کا وله خیز

قطعة لاوی ٢٣

دل بند دررسکا و چاکر هم جان

شیرین لبکه دخی روانم حیران

مفعول مفاعیلن مفاعیلن فاع

بو وزن رباعیدر که اولمز پنهان

تاك حمله و قمر اوزم تکا کیدرتاك

هم رزا و زوم جوغی یرتقدر حاك

یبرق دکجی برکدر اغج حاصلی بار
کوک بیخدر ولیکن بکسمند دکجی کاک
بو غموق خفه کردن اولدی بسیلی دونش
جلد اولدی لغتده چاپك هم چالاك
هم دُرُف دریك شکرف اولو کاف شکاف
دیجار غه کوچقوردر دکجی مغاك
بوك باردیجی بول دکجی اوج کره سه باك
تاج افسر و کرسنه دراج زاج اولدی زاك
اولکه اولدی بو وطرغ کانه قودق
آنکه شدنیك ورستا ورجه باك

مفعول مفاعیلن فاع
دولتلو اوکم عیبدنا وزن ایله پاك

که نیجه لطیف و خوب اولور موزون
همیشه سعادتیار عجب دولتیك افزون
فعولن مفاعیلن فعول مفاعیلن
بو بحر طویلی کل ایشت ای بویی اوزون

فریب الدامق اولدی فریبیدن الدنمق
کینه چاپلوس یتمك ندر یعنی یالدنمق
کشیدندر چکمك کشادندر اچمق
لغتده یمنکیدن قیپوب طوطلدنمق
غنودن اویوغمق و یومق بخشیدن
بیالیشن نهادن ... خویصد و یصدنمق
بکمك پسندیدن ... یدن اوکرتلمك
سرآمدن ... برمیدن اوتمق
چشیدندر طتمق یمك خوردن او امك

مزیدن مبکیدن هم بغریدن اکرنمك
دی سفتن دیلك دلمك درنکیدن کلنمك
دی فجا وغلطیدن کرنمك یوالنمق
جریدن دراوتلامق هم آغیشتن اصلامق
شدن ترزباران یعنی یغموردن اصلانمق
به ازجانست این گفتار اکرمیکنی باور
بوسوزیکدر جاندن گر ایدرسك اینانمق
فعولن مفاعیلن فعول مفاعیلن
کیتی اوصلولقدندر اشی وصلو طنمق

قطعه لامری ٢٥

نکار سیمبر شکرلب پری رو
نکی عنبر تر صحی غالیه بو
فعولن فعول فعولن فعول
نقاری کا اولدی سالم وش پری رو
جم مغ اکبر وقبن اغاجی غوش
اغج داکن خولدر یوم سقوش

پری پراو نکی کونه دی دی دونه
دون اصراغی کیجا به دوش بر دوش
دوشك جامخواب اولدی عریان یلنجق
دراغوش کن قج قوجاق اولدی آغوش
سمك خلمدر داخی بینی بورندر
قفا جیره قولق دیدر بنا کوش
دی کربی به جیرف وسمونه کبی
هم آهو کیك طوشنه همدخر کوش
اوجق طوتمیسنه دیو فرسای درکر
خرد عقله دی اولکی کتمسه بیهوش
دو قسمقدر آسیب آشوب اورکی
اودش دزمدر قلبی غوغا خلالوش
یمك خوردنی سیر توق ریزن اودج
اداسموزن اولدی پایج اولدی پاپوش
فرشته سروش ادب اولدی فرهنك
دلو به دی دیوانه همدخجه مدهوش
دیا بز شکاری جکلرش ایشت
بکویم بو گفتنیها تو بینوش
فعولن فعولن فعولن فعولن
ایت اوستاده خدمت صغیر والمغلوش

قطعه لامری ٢٦

یار کلعزارم اکر کوزا وجیله قیله نظر
خرم وله جان و کوکل مدحین اید شام سحر

فاعلات مفتعلن فاعلات مفتعلن

ضحی ایدرسه مقتضی دستورکا اهل هنر

هم بریدن اوچمق وهم دخی جمع اولدی جست

انجیل آدی

[illegible] انکلیون بت پرسته طبجی

هم تلیسه هکبه در هم کنیسه ولدی کشت

سنجد دیر الیجی زلوبیج اولدی رخج فرخج

چرکن وچپل دخی دیر چرکینه حشوك ودی زشت

کالبد در تنکه اولدی ازلنه یزدی ابسه

خواهد آمدن بسرت وی نخشت هر چه نبشت

فاعلاتن مفتعلن فاعلاتن مفتعلن

طبعی صبیعتدر آدمك نهاد وسرشت

٢٧

قطعه الاولی

هر که خوب اخلاق ایله موصوف اوله / دولت کوننك کا معطوف اوله

فاعلاتن فاعلات فاعلات / وزن بودر چون محذوف اوله

جاه منصب جاه قویی راه یول / کاه صمان که دخی کاهو مرول

قین انه زن مادری بل شوی ار / ینکه قین اته شو وزن پدر

نولقر بوونید در فرزند اوغل / کویکو داماددر بها اویناش مول

خشمکین طیره تبیره در طول / اوغل اوغلی در نبیره کوپری پل

دوله در قاصرغه لکن بادبان / انجکه نیساند چلقون نستان

بالجی پیشدو شاب بکمز خاب دوش / کك وکللك بره کك وبت شپش

جکر طمله کفلو اتك خفر / اره بچقو کفکلاش وهم کره

پوزهم ند فذا غرا ورد زم / غصه وقیغو شرند وهم دژم

طورموق اولدی ایستادن کاستن / اولدی اکسلمك وقلقوق خاستن

هم پرستو قرلنغ سیما بدر / زیوه جیوه چکك چوس اکت سرخاب در

دیدبان کوزجی لصفد رهم کواه / صیغناجق یری دخی جای پناه

دی قجاجق پیره هم جای کزین / دکنه تارك دکمك دخی نیز

تاشد ریوزده چغتم دامغول — اوودر زانو دیر وطوق یزول

چشن بیر آمدر پشی لالنك در — هم پیچی شیکی ومصلق بنك در

قودقلو ابنسه دیکادر سهمناك — پلچق التی چکلری صندوقه لاك

تزغ صوبندی کوزن اولدی صعن — خاك توده اولدی صبر قلدز یغن

اولدی اوودن کونهك ریغتن — دوکمك قچمقدر ریکر یختن

اینجی یالان آیندر اشتلم — عربه در طیشغه دستب وسم

اسنمك آسا وسرفه او کسرك — کزلود ربوشیله پوسیده جورك

اویعود خود لدیق اولدی بخت — هم شکسته در صنق بوتون درست

مهره بوتجق مهره هم والا زنه — قاوجقمق سوخته آتش زنه

کاسنی کونك یوزدلك سپند — هم وشه کونلك قوتوقور تشند

غلبه اتوم وقضب انکرد — او در غجیر وهم ریجی در

طرملادی خست بالق آغی شست — نیست یوق آدی اوندر وار هست

سوبسو هر یکاد ریسو کمین — هم یوزك انکشتری قاشی نکین

پنبه پنبق هندوانه قاربوز — ایکنجی دربور نهچمون یاربوز

دست ابرنجن بلازك کونشوار — کوبه طبهو چیل صغرجق قونی سار

هم صوده بوزمك شناوید ندر — هم نخی صنق تراوید اندر

هم بنالیدن اکلدمك در — هم زنفویدن سکلدامقدر

هم صرتق خود کماریدن در — هم سکب قنمق کواریدن در

مستمند اکلودر بلا غرارق — تلخ اجی اکشی ترش غون قورق

اوقمانجی درخور نابردان — قپچقدر اوقلغو در و واردان

اغلمق دردلکی اولدی زار زار — لابه یلوارمق رقدر هم نزاد

خستکید صرولودر داغریدر — اصلن اوختهدر نژد اوغربد

یافتن بولمق دیمك کفتن در — هم دلك دلمك بند سفتن در

تودیمك درشنه دیمك هیب نکو — اولدی کردستانه طمغ کرده کوه

بادبیزن باد زن هم یلپزه — طتلو شیرین طتسوز بی مزه

دبه کون بردق کلندر بلبله — خوشه صلقمدر عرجه سنبله

صوجومق و بوکلمک یعنی ...

بوکلمک اولدی سکزندن ستود | الغج در لهکوینده رنجش خود

انجقرق ولدی زغنک اما ادغ | اولدی کاکرماک یا لان دروغ

ایچ یغجی یه وقورق چز درو | دوده اوبه چادر خیمه چرن

ایچ درون خاتون یری فرج کناد | اولدی سپورکه دکن جاروب خاد

یکدسه همتا دکل همزاد اکین | ابکین اولدی کول دریا دکین

کودخانه دخمه در کیکش فرخ | همچو چاقل شغال سنکلاخ

لوخشا زاج اولدی ماهی بیشاد | بوییل امسال اولدی بلدر اوکتد پار

هم جویدن اولا اتمو تلجر | اوبچی وچوچی پزشک پیلور

کوده آماس شیشند آبله | تن قبر جوغی ضکد کوسله

که کیجی درمه اولود رابوه یه | هم کروه هده بوموغ دوکم کره

انجمن ابستن وزادن دیمک | درنک بوکلو طرق رنج امک

هم درخت شاخ اغج داجی بودق | می نهند قولی نهاد ندر قوق

سرویه کند کنفیسله کنوف | لوق دخی شا لق یلاس وبکی

دیوجه

نیکل

دیوجه اولدی سلوک دخی زلو | یوتشو بلدا رقو بوغز کلو

یا برهنه یالین ایق بندکی | وللق ولدی قای هم بادرنکی

بس بن چلبی بس ایله اولسه بس | یا تش قلمشلره فرباد رس

هم طرو کاورس بغوله بوجق | هم اوجاجوع انشد انا وجق

بیره بولیدر طرخون نغنکلون | قوزجوکی سیمدی اکنون کون

رسنک کوبی نیک قم برکستوان | ات طوندر خود اشوکی پهلوان

دسته وخرو خشو بنه ندر | اصرایجی قین انه قین انه در

وارلق هستی در بوسه در | اولتوب اولن اهسته

کوچاپ تشی خاتون سیتم | کوچ نفک نطانه نورد اولدی

بکر قیز دوشیزه کالم ادکون | عورت یکیم فالا خند رصین

بوجه بالا بو بیجد لاله در | هم اوتو تندسیه بیسه اله کر

هم نبشاند قشلق پرنیان | اولدی ناخشلو هویدادر عیان

نکنه در زنبر جکر که در ملخ | شوخ کرد جرک تازیجه وسخ

دنبه قویرق شمه تب خنه کدك — نخبه معنیده نکنه دردك

کیجك خادش دخی اولدی دیش — صاپ یوغم پاتجی اولدی دبس

کرکدان آرج اولدی ملخ غملیج — هم سپند اکر اژدف اج

بیددر سوکود کز انغندر نهال — ناره دال اولدی بوینز اولدی یال

اونداروی سوسم کنجد در — پسته فستق اکره هم سنجد در

اولدی کهواره بشك لمتر بولك — آند سوکند و کرده اولدی بولك

ساو کندو رسید ساوین دکی — دوك ایاك پرو قولای پرخ کل

سرب قرشون شره چوقندر سراب — شوره تیکم کو یغود ابن قدر آب

هم چوالدن توزا اوله بندو دکرد — ایسی کرم اولدی صوق اولدی سرد

کاج سله ونکیج اولدی دلیم — هم بن اولدی سی نیشم دن بلیم

مخت و اشکنجه اولدی بیچ و پیچ — توله عرغر اتمك یراغ اولدی بسیج

هم نوا قنه نصیب اولدی نوا — هم کسنی کالاده دراس کوج کیا

خب کنی ایسم اولدی مرکب نی شراب — ذب کنی اولدی حسافی المبیب

آذریانکم دربند در معنی تاب — بیری تاب آفتاب بیری ماهتاب

بیری قرمزی بیری طاق بیرهی — زلفات اپاك الکلوب بوکلمسی

هم کتاب اولدی فهرست و هم — بر کیمك ادی ذر دشت ای دم

پایلوپ آچلمش اولسه کهنه دی — الکلوب طوکلنمش اولسه حنه دی

اسپرغم اولدی عرعجه ضیمران — فسلکندز یکنی ترکی همان

کوك کبی یعنی سپهر آسا سپرم — انلیه هم ریحان اونیق اولدی شم

فام کوکه کبی یعنی زرد فام — صاد و شین مکونه کل کبی هام

تون کلخن سام اغلجی مرخند — کوتك کرخ اولدی برزهم رخل

معنیده نادان و غافلدر لوند — همچو تیمیده بوق صاغشاردند

لاف و دوقی سوده جنمه یعنی بلند — هم بلا ونراولی حوول اولدی وند

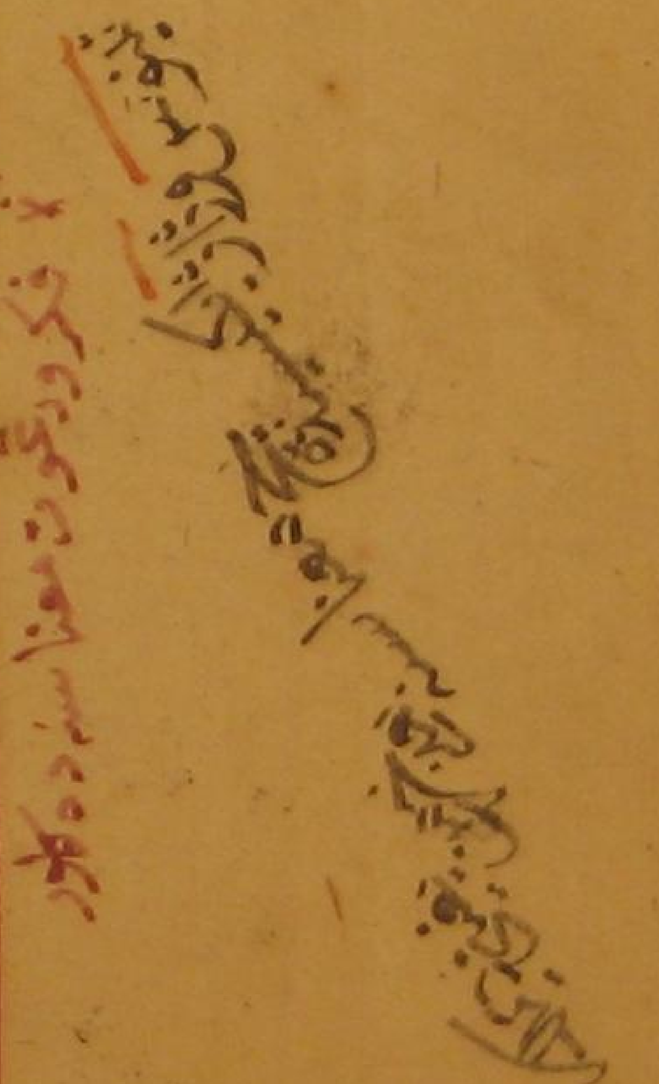
دی وداع ایدی دیسك بدرود — حمله و جنك اتمکه در لرنبرد

اوشق بدانی عاشق کرمدر — هم خشل اهادو هم اسوار

انجه بولنتا ایی هنجار در — اولو لشکر اسنی سالار در

اغلمق مویدن افسانه سمر | هم پیخ بوبخو تشبه دن غر فحکه
هم دخی خنخاش اولدی کوکنار | هم بوکوه کلدر سو سمار
هم خزینه اولدی کنج ولکی بسی | اسنوبحی کمسه اولدی خونه کر
ایکی کوید زدا دوم روزد بریجی | اول ولایته که شهر دیدر هری
هم علم بر شهر ادیدر هم طراز | دیکی بر اغه الت چقنوه سان
لیز خور نندورزد راصی کمق | هم بیوك کبز اولدی کز زاولدی خوق
اسیلك تفش اورته یایی نمون | دخی فی الجمله دیمکدر هنوز
اسنمکدر خامیان نوشانی نکار | کی ولا تنوس خزمن اولدی نذ
هم فسوس اولدی دخی حیف ایلمك | داخی هزل بیهوده سوز سویلمك
هد منش طبع سکالش حیله مکر | بوش کنز نبی جمع ویند ویکر
حنزانجی چرکلو چابذ رهم دنس | چو لکد بر شهر دیدر هم طبس
پهلو بحه اولدی کش رخش وحش | بلخده شهرلدر دامغد ردخش
نغ کور شعله فروغ هزله لاغ | قاره کو صنع یحیه قاره کویی ماغ

کاف فارسیله کبز فرهنك

هم نغول اولدی درك داخی کراف | بیهوده سوزدر عقلسز در نشاف
رشت خفریق درنشانه در هیف | قف دردر بر نوع قب قاو اولدی خف
قاشی و النیده چین ازنك در | صیقلغ اوازخنبك طنك در
هم تکالا در بغلتاق اولدی هنك | قوة ودری شیوه لو محبوبه شنك
دخی حربك هزل اولدی جنکلوك | الی اباغی اکری اولان تاسه خندوك
هم سورك ایکی تختنه دیکه خوش | بغلیوب چتالادوبن اورکیه قوش
کوبحك وغملو حنك غمناك در | ناوك اوقدر مشك وقتی هم ناك در
دخی نار جام ودخی ناسرا | اول کشی اولا که لایق اولمیا
معنیده توذیم یعنی کستریم | ترکسی دوشایلم بیر اغالیم
هم شخولیدن در راور بو صفیر | هم نکوهیده برب بجماکه دیر
هم دخی توزیدن و تولیدن نك | معنسی قزنمق اکرنمك بلك
هم بخاراجا نبنده امون دکل | براو ایه اوجغه کا نون دکل
جیز ما بون در تکی خاتون دخی | باد شهلر اولدی کیهان ای اخی

سودتنی سودتنی یعنی غزغزان　　هم عشیره وقبیله دودمان

هم طرلغمق ترنجبین در　　دخی اورتدقیش آبی بهمن در

اولدی فرسودن بزولب اسکمك　　دخی شادروان دربویك دوشك

اودمك قوللوغی بوزینن در　　صقلیوب طمق سیوزینن در

اولدی هم براشیه ارتولق فره　　طعنه بیغاره بزك اولدی فره

دخی تمك اولدی دوسیدن دخی　　اولدی دوزینن نبونه سغبه دی

هم کرازینن صلنمق برطله　　بوبك نوحك عورتیدر واهله

نسترین نسرین کلیددر تیره ماه　　کوزه دیرلر اولوبولدر شاه راه

هم صوصمق دردر هیون طنطنه　　دی چفلوی به وچای اوزینه

هم لویشه دریواشه هم دخی　　طوشغه دیرلر دوشاخه ای اخی

دردزه اوغلن طوغرمق زحمتی　　کاغدنادان پاره بلکل رشوتی

اولدی غنجیسی زبون اولمق ایکی　　دمیمه اوازه شلّه فرج زن

خمره بلغور شورباسی دركوبجك　　خمره اولدی خوبه قرمق دك

ماه کانه آیلق اولدی پیشگاه　　صدر فرزانه اولور دروقت گاه

یافه هدیان سوزکه اولدهرزه لو　　هرزه سوز سویلیجی دریاوه گو

دیدلر یاچله اول برچنبره　　ایق التنه آله بتمایه فره

اولدی خه خه معنیده زهی زهی　　دی ایجی بوشایه تهی یعنی تهی

هم خدو تکرك توکوتمك درتفو　　هم قتو بر کوزه مکدر دفو

کندر کاله بیلغیج معنیلری　　اولدی کندوری ودستنبوری

دکلکل ابجد حسابن ای پسر　　کیم الفدن ییه دك بر بر صیر

صانیجه ن قافه دك اون اون کلیك　　قافدن یوزیوز صیلو رغینه دك

چون حسابی ابجدی بلدك تمام　　تحفه مك تاریخنی بل ای همام

بوحسابه اوزره بو مصرعده شماد　　قالدی سندن شاهدی تو یادگار

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات　　بو کتابی اوقرن ایچ آب حیات

هرکه خوب اخلاق له موصوف اوله　　دولت کونینه اکا معطوف اوله

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات　　وزن بودر چون رمل محذوف اوله

هذا رسالة مناظم الجواهر بالعربي والفارسي والتركي

الحمد لله الذي جعل الناس مكرّماً

بالنطق والدراية والكتب والذكا

منت خدايرا كه بكرد ست مردمی

مهتر بهوش ودانش گفتار وزيرکی

شكر وسپاس او تكريه انسانی كيلدی

زيرا كيله سوزو بيلو عقل ايله دخی

ثم السلام منه على سيد الرسل

محمود دينا وهادينا افضل السبل

هم باد ازو بر مهتر پيغمبران درود

مارا ازين بهترين همه راهها نمود

اندن اسنالك اوله نبيلر اولوسنه

بزی اوقولغزلكدی يوللر ايوسنه

والآل والصحاب ومن تبع الصحاب

القائلين بالخير النص والكتاب

ديگر بر اهل بيتش وياران بی روان

وانان كه با حديث نبی كار كنندگان

ياران اهل بيتنه هم اويان آنلره

داخی رسول وتكری سوزنه طوتانلره

اما بعد فيقول العبد الفقير الحقير الراجي برحمة ربه الغني القدير
مصطفى خاكی البروسوي ثم الاسكداری وفقه الله الخالق الباری
وجعل جميع احواله في الغد خيراً من الامس وصيره قائماً
بطاعته الى يوم الدخول في الرمس هذه لغات ملمعة بالالسنة
الثلثة المصنعة وكلمات مرصعة بجواهر الالفاظ المسجعة
جمعتها فنظمتها في سمط التحرير وكسرتها على ثمان وعشرين
قطعة مرتبة بالوجه اللائق في هذه التحرير وسجعتها بحروف
التهجي على الترتيب تسهيلاً لحفظها على الطفل اللبيب
واوردت عند ختام كل قطعة منها ثلثة مصاريع عربي
وفارسي وتركي على ان يكون كل واحد منها مترجماً
للآخر ليعرف المبتدئ احوال التركيب وعند اختتام

كلها كتبت ثمانية وعشرين بيتاً على ان يكون سجع كل واحد
منها حرفاً من حروف الهجاء ايضاً بالترتيب ثم ارخنتها بالالسنة
الثلثة المذكورة آنفاً على ما سيجيء في آخرها ان شاء الله تعالى
وسميتها مناظم الجواهر لان كل واحد من قطعها الفواخر
كمنظومة الجواهر الزواهر والله الموفق للاتمام والميسر للاختتام

القطعة الاولى في بحر المضارع الاخرب المثمن

الله تکری ایزدی الكوزنه فردو تنها
بشنو سمیع اشیدن بیلور علیم ودانا
پیغمبر نبی در حقدن خبر ویریجی
محمود و هم ستوده اوکلمش اولدی معنا
بزدن اكا اسلك يعنی دیبور علیه
منا السلام بروی ازماد رود بادا
بتی کتاب و نامه بك خادخی نزمه
قفتان قبا و جامه بوی اولدی قدو بالا
زانو وركبه دز دربنت اولدی دختر قز

هم دخی

هم دخی نحن ما بز بزه لنا و مارا
هم بر یجی سبع دد طالع بر امز و بد
دست ال در ر دخی ید رجل قدم ایاق پا
راجل پیا پیاده طوغمش ولید زاده
انثی ودیشی ماده باده سجی حمیا
همواره فیعله دردوز هم ماعز و گجی بز
باییز و مهرجان کوز بردو کوفرنکا
ظلمة قراکولق مغ هنکام وحین دم چاغ
کوه جبل ند طاغ هامون اوا صحرا
طین اولدی بالجمع رکل هم کولکه سایه وظل
دکز قراغی ساحل دخی کنار دریا
یسر ولا تعسر یا رب ختم هذا
دشوار مکن کن آسان انجام ایر خدایا

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

ایله کمکر کوچ ایتمه بونك صوکنی مولا

القطعة الثانية في الرمل المخبون المقصور المشمس

اولدی ضوء القمر آی ایدینی داخی مهتاب

شمس وخورشید کونش یلدز اختر نه شهاب

کوده در جثه وتن جنه سپر قلقاندر

کینه کین معرکه اوغرش یری هم در قپو باب

بغل استر قتر اولدی وحمار وخر اشك

دوه اشتر جمل وکتمك رفتن نه ذهاب

مرغ قوش طیر وبریدن طیران اوچمقدر

عش ولانه یوه طوتنجل دی آله عقاب

ظبی ارنب نه کیك طوشن وآهو خرکوش

نحله زنبور آری قرغه دخی زاغ وغراب

طاش وسنك وحجر وخشت لبن کرپجدر

هم کچ جص وگچ وتپرغه دی خاك وتراب

فاره هم موش صچان هره وگربه کدیدر

هم دخی کلب وسك ایت زیوه وزیبق سیماب

انت فی النوم

انت فی النوم فلا تسمع منی الکلمات

کفتنها نشنوی ازمن تو مکر اندر خواب

فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

سوزلری بندن ایشتمزسن اویورسه ای شاب

القطعة الثالثة فی بحر الرجز المذال المثمن

اندك رمیت اندختی داخی بیند ازم آت

داخی اجیدر تلخ ومر شیرین حلو هم فرات

عذرا وقیز دوشیزه در ثیب نه کالم ارکورن

اوّل نخست او کوردیدر معنیٔ بع بفروش وصات

درلك حیوه وعیش در هم زندکانی دیر عجم

زنده وحی اولدی دیری اولده دیکدر مرده موات

شیر ولبن سوددر ولی شیر واسد ارسلاندر

مغ کافر یعنی کور قع بت دخی لات ومنات

کودك نه طفل اوغلانجق وعشق خوش نرم وناعمه

عظم استخوان وهم کوك بوسیده چوریمش رفات

تبزیق ونوکرمك تفو توکرك بصاق وهم خیو

هم مهر کره یعنی طای دلو فرس در کلب آت

شور است کو در عمر توجون رشتی دز را نیند

کن صادقا مادمت حیا ان فی الصدق النجات

مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن ط

هر نظم طور لفظ اول عمر که طور سوز زور اوزان

القطعة الرابعة فی بحر المتقارب المثمن السالم

اکنجیه دی بر ذکر داخی حارث

دخی اکلنجیده درنکنك ماکث

مذمت نکوهیدن اولدی ویرمك

ولی صوجلو اولدی کنهکار حانث

اصم صاغر وکراویوز در جرب کر

ویریجیدر رهم دهنده ومورث

اوتنمق بشرمیدن هم خجالت

هم اوینایجی اولدی بازنده عابث

ایکنجی دیکدر دوم داخی ثانی

اوجنجی دیکدر

اوجنجی دیکدر سیوم داخی ثالث

بشنجی دیك پنجمین اولدی خامس

دمنده افوریجی هم داخی نافث

زمادر مرد رها دور باشید

فکونوا بعیدا من ام الخبائث

فعولن فعولن فعولن فعول

سجیدن اراغ اولك اولمك حانث

القطعة الخامسة فی بحر المجتث المخبون المقصور المثمن

عصب سکردی وبیلسنده فیل سوکی عاج

عریکه طیع وسرشت وچرق چراغ وسراج

شجر درخت واغج عرق ویبخ در دخی کوك

شکاف وفرجه یارق صرجه ابکینه زجاج

اغج قفان قوشی جوبینه در دخی کروان

آقر صو آب روان سنج طوزلو شور واجاج

کبد جکر بغر اشکنبه درشکنبه کرش

دی نجه دیشی قیون میش ماده جمعی نعاج

هبوب ریح یل اسمك دخی وزیدن باك

عجاج دود توتون گرد و توز غبار و عجاج

طوطق لب و شفه سن اولدی دش دخی دندان

یمش ثمر بره خشکی و قورولق نه هیاج

گدای یخسول و عائل غنی توانگر بای

خورلذه ییجی آکل گرسنه جیعان آج

مضیق و تنگ طرو واسع و فراخ گکش

بیوك قپویه دیمشلر در بزرگ رتاج

یمرطه بیضه و خایه و بچه فروجه

دی یوزیه توغه داخی ماکیان دجاج

کسی که تخم بر زید او گدای نشد

فان من زرع البذر فهو لم یحتج

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

چو اکدی بر کشی تخمی اول اولمدی بس آج

القطعة

القطعة السادسة فی بحر الخفیف المخبون المقصور المسدس

لیل شب گیجه طاك نه بام و صباح

هم چراقدر چراغ و هم مصباح

گمی فلك و سفینه هم کشتی

گمیجی کشتیبان و هم ملاح

هم صقلمش فشرده داخی عصیر

هم سجی باده داخی راح و ریاح

اولدی امرود مرود و کمثری

دخی المانه سیب و هم تفاح

هم صوسز تشنه درد دخی ظمآن

آری صو آب ناب و ماء قراح

هم دخی شنج و زال قوجه کشی

دل کوکل بال و صوچ گناه و جناح

دخی طویغار قوشی قنبره خول

هم قنت اولدی بر و بال جناح

کره اولدی دوکم دخی عقده

هم انختر کلید وهم مفتاح

سالها ییللر اولدی داخی سنون

بادها ییللر اولدی داخی ریاح

سکودر نیزه داخی رمح وقناة

سکودوزجی نیزه گر رماح

اولدقچه قورتلمق ایلك ایچنده

ولقد كان في الصلاح فلاح

فعلاتن مفاعلن فعلات

رستگی شد نیکویی وصلاح

القطعة السابعة في بحر الهزج المثمن السالم

اگر همزاد وتوامدر قرنداش وبرادر اخ

دخی بوی قمه بالادر ولی طاغ بلی قله شخ

قسیم ونیك رو کوکچك داخی آند قسم سوکند

سقیم وخسته

سقیم وخسته صبر ودرد اکلدیدر انین ورنج

بشرمك طبخ وپختن هم علاجو نید وقیناری

دیمشلر آتش اوینه هم نواخانه دخی مطبخ

رونك کیدیجی ذاهب دونده بیلجی عادی

اون ایکی بیك آدم یره دینور فرسنگ هم فرسخ

کونیك کاسنی درهندبا کاهو مرول هم خس

یاش اوت عشب وگیاه ترسبز اوت بوخله فرخ

قومق وضع ونهادن داخی دکمك غرس وآکشتن

تجمد طوکمق افسردن دیمشلر بوزه جمد یخ

خردمند ولبیب اوصلو دلو مجنون دیوانه

خمیر ترش اولور اکشی خمیر وهم عجین نخ

دخی پیه ایچ یغ شحم وهم اصبع برمق وانگشت

کومر انگشت وفحم اولدی کورك دم گیر وهم منفخ

اکز محصد وسپاریدر اوت آری نعم یعنی

دخی اوکمك محلنده دینور خدخد دخی بخ بخ

اولور صید اولق هم او شکار یدن نخجیر
دخی نخجیر بان صیاد آوجی تله فخ هم فخ
یوزك انکشتری خاتم ولی قاشی نکین وفص
دی مروارید انجو لؤلؤ وبونجق خرز هم سبج
بزی ای تکری قورتر طامونك اشکنجه لرندن
فخلصنا الهی من عذاب النار والبرزخ
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
رهامارا خدایا از شکنج کور هم دوزخ
القطعة الثامنة فی بحر الکامل المذال المثمن
بجه فرخ وبوری صو آب وماء دخی خاك تبرغ وهم صعید
اینك استانه وسده هم سبب ایپ رسن قیو در وصید
دخی خمره شوربه سی بولغورك عربجا سیدر مرق جشیش
چناق آدی قصعه وکاسه هم بوینی اولدکه کردن ودخی جید
حمل بره قوزیدر ولی دیکه کوسفند وغنم قیون
اویون اولکه بازی ولعبه هم دیدیلر جو بیرمه جشن وعید
همه ده اکر

87

همه ده اکر قالسه سود دینور اکا شی وفارسیجه شمه
سوریه رمه جز مه سوکت اغنجه خلاف وبید
رك کبر دن ورك دل بیوك طمره کوکال طمری دخی
عربیسیدر ودج ووتین دی ستیزه کار اوکو عنید
جکر زنجر وکشنیم هم دهنه اوبان کمه هم شکیم
مدره کلوخ وکسك ولی کرچه دینور رنج وجص وشید
اوله دی کیاه ونبات هم قوری اوت هشیم وکیاه خشك
کوکله دی دل خلد وتاسه اشف ودیم یکی نو جدید
جور سوکها بتوکی رسید بخدای نیك بکو سپاس
فمتی تصیبك من المصائب فاحمد الملك المجید
متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن
قچن ابریشوم سکا یاسلردن اول اولو تکریه شکر اید
القطعة التاسعة فی بحر الرجز المطوی المذال المثمن
طوبکره کوی کچرکه نه روایی ونفاذ
جرم کناه وبزه صوچ یا مره اللو دخی لاذ

یعنی جوراب

قرصه کالیجه و ثغورک حجره کوچکه اوطه در
نسنه اواغینه دینور ریزه قراضه و جذاذ
موشتلغه مژده بشارت دی بولت ابر و سحاب
یغموره باران دی هم جود و مطر و دق و رذاذ
قطع ید و دست بریدن الی کسمك دیدیلر
سارق و دزد اوغری بر نکته کسیجی قاطع و جاذ
کنگره در برج و بدن صیصه و دز یعنی حصار
صغنجق یره پناهگاه دینور داخی ملاذ
جند و سپاه اولدی چری قاچدی دیمك فر گریخت
کل همه هم دو کلی دخی ملاذ اولدی معاذ
حیه و مار اولدی ایلان صوقسیدر لدغ گزید
دیدی صغنماغه پناهیدن و تازیجه لیاذ
مثل رتاج الملك العادل لا ملجا لك
همچو در پادشه دادگرت نیست ملاذ

مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

یوقسکا

یوقسکا بر عدل ایدیجی حق قپوکی معاذ

القطعة العاشرة

اورتلمشده دی پوشیده و مستور
صاچلمشده هم پاشیده و منثور
هم استیوجی خواهنده سائل
داخی بلمش دانسته مشعور
سلوی سمانه بلدرجن اولدی
سرچه دیو کر گنجشك عصفور
باغشلیجی بخشنده معطی
خرم سوینمش هم دخی مسرور
کوجلو توانا تازیجه قادر
کوج قوت و هم نیرو دخی زور
یا پوجی بنا داخی بناگر
یاپلمشده دی اباد و معمور
قوم ریك و رمله تك حمله صوله
قارنجه نمله اولدی دخی مور

هم قوم وحنطه بغدای کندم

ارزق اقچه درهم داخی زعرور

لوچه و احول شاشی یه دیرلر

هم کیجه کورمز اعشا و شب کور

سردی برودت یعنی صوقلق

شکسته صنمش هم داخی مکسور

جیئ یا ابن واسئل ان کنت تجهل

ای ارنداشی بر سن ای پور

مستفعلاتن مستفعلاتن

کر بلد کسه کل ای اوغل صور

القطعة الحادية عشر في بحر الرمل المقصور المسدس

چوق کثیر اولدی وبسیار اندک آز

هم قلیل اولدی و اوز بط و قاز

طوق کشی شبعان و سیر و ثوم سیر

یعنی صارمسق بصل صوغن پیاز

نام وام

نام وام اد طعام سمک وعرش وبام

باج تمکس وباژ کیر وعکس باز

دردسر باش اغرسیدر هم صداع

داخی کوکالدن کیچندر سر راز

بویروغی امر و فرمان ده

ایش دوزیجی صانع وهم کارساز

کارزار او غوغاش داخی حرب قتال

هم براغیدر سلاح و داخی ساز

هم نزار و لاغر و اعجف نحیف

اریغه دیرلر اوزون اطول دراز

کل صو بیدر داخی ماورد و کلاب

داخی نازلنمق دلال وغنج و ناز

کبی میمون قرد و دب و خرس ایو

هم طوکز خنزیر وهم خوک وگراز

قالقمق و ثبه جهیدن اوینمق

لعب و بازیدن هم اِلعَب اوینه باز

رفتن و کوچمك در سیر و سفر

هم بر اغیلده دوزن ساز و جهاز

فرقت هجرت جدای ایرلق

لاتفخر نازلنمه هم مناز

هم دوه قوشی نسر مرغ و نعام

هم طوغاندر صقر و بازی دخی باز

یا اخی اکتب و لاتلعب آلان

دادرا اکنون بنویس و مباز

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

ای قرنداش اوینما غل شدی یاز

القطعة الثانیة عشر فی البحر المنسرح المطوی المکشوف المثمن

آذر نار اولدی او دهم کوزی آخکر قبس

زهره مراره در او دمغ فره کو هم غلس

ژرف دریك هم عمیق همره و یولداش رفیق

دادر قرداش

دادر و قرداش شقیق اندك آز هم دُعُس

هیمه اودون هم حطب چوب قرو اغج خشب

طاق شکفت عجب چاك دراهم جرس

جنس و اسمك طلب نی قمش و هم قصب

دم اوله قویرق ذنب دم صولق و هم نفس

تیشه قدوم و کسر بالطه خو فاس و تبر

سرج دخی زین ایرات سمند و فرس

هم دخی کوب خم و دن کوده تن و هم بدن

هم انا من یعنی بن کیمسه من و دخی کس

ظن کمان در سزی درد و وجع هم صیزی

داخی دیر لعش بزی هم ابوش درك برس

دیشی کشی مراة زن دراه و بول اولدی سنن

شبر و کیجه کزن عاس اوله جمع عسس

زهر و شکوفه چیچك منخل و ماسوالك

دیب بن و قعر و سخاك اولدی ذباب و مکس

شاه وخدنك اوقدر نیست عدم یوقدر
جشم وغذاق جوقدر رهم دخی بسیار وبس
کفت بمابیر مابر رسن ازرو
قال شیخنا جذ حبال الهوس
مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
بیزه اولومز هوا ابلن نه دیدیك كس

القطعة الثالثة عشر في بحر المتقارب السريع المسدس

رخ یكق وخد قولق اذن وكوش
همدخی منكب اموز اولدی ودوش
ازمع ومنی دخی بندن دیمك
منك زتو سندن واوص لب وهوش
محصد اورق داس وهم احصد دیمك
بیج بدرواج دیمك اشرب بنوش
ضرب وزدن اورمق اولور اورزن
اضرب وکو معنیده البس بپوش

خواهش

٩١

خواهش ودرخواست شفاعت دیلك
داخی ملك اولدی فرشته سروش
جیره وبیروز مظفر یکن
فائز وهم خیره وسست اولکی یوش
قوقمشه هم کنده ومنتون دی
هم قره بلجق حما وداخی لوش
همدخی کواره وکندو قوات
داخی کوج بالی ندر شهد ونوش
سویلیجی قائل وکوینده دی
ابکم اولان ساکت وصامت خموش
اولکه شتاهیش ودی وامس دی
دونکی کون وبارحه دون کیجه دوش
اجتهد العلم ولا تأب منه
بازمشو هیچ زدانش بکوش
مفتعلن مفتعلن فاعلن

[illegible]

سن بیلودن هیچ قچبه درویش

القطعة الرابعة عشر فی بحر المتقارب المثمن المقصور

دروغگو یلانجی کشی هم خربص
هم انباز اورتق شریک و شقیص
دیمشلو قورجق بشنك و جعد
ضفیره و مرغول اورلش عقیص
بهادر مبارز دلیر الب و نیو
دخی کوده لو در تناور شخیص
نمك ملح و طوز اتمك خبز و نان
دینور لیکن آجه کرسنه خمیص
دخی حلوا و شیرین طتلو در
هم آقو و سنه حلوای خانه خبیص
دینور رقابجق بیره جای کریز
دخی مشرب و هم مفر و محیص
طر و ارزن ذره غالی کران

بهالو

بهالو و ارزان اوجوز هم رخیص
زهیدن ترشح نه صز مقدرر
آملمش مزیدن مکیدن مصیص
تهی صفر و بوش طولو مشحون و پر
دخی چشم کاو و عرار و بهار
صغر کوزی نخچیر آو و قنیص
ازق زاد و توشه بیز و جبن
دینور بینره داخی لوزه کریص
لوز بینری
نشد سیر الکس که شد ازمند
فلم یشبع الطامع والحریص

فعولن فعولن فعولن فعول

اونکسه که طویمادی اولدی حریص

القطعة الخامسة عشر فی بحر الرمل المخبون المقصور المسدس

از اولدی دیمك اندك سند غاض
دخی بسیار سند اولدی چوق فاض

سنک خرد اولدی اوق طاش حصا
سنک ریزه قنی اوق رضراض
هم شماریدن و احصا صایمق
صای شمر احصِ اوق ریزه رضاض
قضّ وقضض اولدی بر یدن کسمک
کاز صندی دخی مقرص مقراض
قره لق اولدی سیاهی و سواد
اقلق اولدی سفید و بیاض
اکشلک اولدی حموضت ترشی
قوزی قولاغی ترش و نه حماض
کوز پشت ارقه‌سی کوز هم احد
هم کزان بک اصیرجی عضاض
دیدی دبر دمکه جنبانیدن
اولدی معنیسی عربجه انغاض
غیظ وخشم اوکه وایکه میشه کک

بیشه هم

بیشه هم غیضه دررجمعی غیاض
مرغزار ایله چمن آرا ایله باغ
باغچه روضه دخی جمعی ریاض
دوه کیم بر یاشنه کرمش اوله
اولدی یکساله شتر ابن مخاض
بوکلی آبستن و حبلی حامل
دردزه زحمت طوغرمه مخاض
یم و بحر اولدی دکز هم دریا
صو یه طالمغه دینور غوطه خیض
داده شد انچه تو خوشنود نه
فیما اعطی ما انت براض

فعلاتن فعلاتن فعلات

ویرلن نسنیه دیرسن سن غض

القطعة السادسة عشر فی البحر الهزج الاخرب الاهتم الازل المربع

کوسج کوسه هم اثط کلو جمعی ثطاط

هم صاقللی یوق کوسج بی ریش و سناط
هم بصق برونلی پهن بینی افطس
هم مغز و ایلك مخ و سمك خلم و مخاط
فرزند اوغل و ابن اوغل اوغللری هم
اولدی حفده نبیرکان و اسباط
هم داخی او ایسی کتخدا رب البیت
خرگاه قره اوه دی عربجه فسطاط
تازی عربی و تازیانه قمچی
سوط اولدی دخی چوبسیاط و اسواط
فرخنده فرخ نه مبارك قوتلو
سوینمك خرمی فرح داخی نشاط
هم داخی صوقاق کوچه و سکه زقاق
یول راه و محجه نهج و منهاج و صراط
بوهه دلوچه طغان عربجه یویو
خطاف و پرستو قرلنغج هم وطواط

هم قان آلیجی

هم قان آلیجی رگ زن فصاد اوله نیش
دی نشتره هم مبضع و مبزغ مشراط
دوشنك کبی الچق اول دیلرسك یوجه لك
ان شئت علوا فتواضع کبساط

مفعول مفاعلن مفاعیل فعول

خواهی چو بلندی شو فروتن چو بساط

القطعة السابعة عشر فی الوافر المثمن السالم

کوز اوجی ایله بقان کشی درنگه کن باکر ستمه لحیظ
دی بخرد عاقل اوصلوبه هم نصیبلو بهره مند و حظیظ
ستوده حمید اوکلمش وهم یواش کشی بردبار و حلیم
مجید و بزرگوار اولو صقلیجی نگهبان و حفیظ
دمردن اوتقیه بیضه و خود زره جبه داخی درع و لبوس
تناور اوکمسه کوده لو درکادی عربجه حظ و حظبظ
دی کوفه ریك سرخ قزل قومه و کثیب توده ریك
دی معنی قوم یعنی بوغون ستبر و دخی کثیف و غلیظ

دیدم سکه بن که قاموزی صقلیمی کوزادیجی در

فقلت لك انما هو ناظر لجمعنا وحفیظ

مفاعلن مفاعلن مفاعلن مفاعلن

بکفتمت او بماکه نکاهبان ونکه کن است ولحیظ

القطعة الثامنة عشر فی البحر الرمل المقصور المثمن

طورمق ایستادن قیام اولدی اکلمکدر رکوع

هم خمیدن کیر ودونمك بازکر دیدن رجوع

خنده کرِیه کولمك اغلامق دخی ضحك وبکاء

کوز یشیدر اشك ودمع واشکها جمع دموع

هم یاغیجی ماطر وبارنده عبد وبنده قول

هم یغیجی بازدارنده دخی حاجز منوع

کور ایستدان آهنکر دمرجی اوجغی

هم یارق کاف وشکاف وصدع جمعی صدوع

هم سوِنمکدر رسن وز ابتهاج وخرمی

تاسه اندوه وترح خواب اویقو هم نوم هجوع

قن نیام وجفن وهم جفن ویلك کوز قپاغی

هم بلك زند آرش دریانلری کرسوع وکوع

قاتلنجی هم شکیبا وصبور اولدی ولی

بك اویجی ناشکیبا وجزوع وهم هلوع

وازه خوشنود اولمیاندر ازمند وهم جشیع

هم اوکم خشنود اوله وارینه خرسند وقنوع

هم زمستان وشتا قیش صیف وتابستان یای

کوشك صرح وکاخ دراولر سراها هم ربوع

دل زبان ولهجه درمنجه روانذر یعنی جان ....

هم روان آنك جاری اولان هم نبوع

خوشه خرما دخی عذق اولدی خرما صلقمی

اوزدکی جذع ونته خرما وجمیدر جذوع

قلبدن کوزیشلریله یوین قدکین لرین

اغسل ادناس الخطایا من فؤادك بالدموع

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

شوی باشکت وسخنهای کنهکار ازروع

القطعة التاسعة عشر في البحر الطويل المثمن السالم

قومجيدر زركش دي صواغ هم صياغ
وليكن بوياجيه ديكل رنك كر صباغ
رقيق انجه باريك عجيف واريق لاغر
سمين وسمز قرنبه دخي سمن ور وعن ياغ
دخي پيش وقدام وامام اوك پس ارد وخلف
يسار يمين اولدي چپ وراست صول وصاغ
لئيم وفرومايه ندر اصلي الجقدر
شكنجه عذاب اشكنجه غيهب قراكوماغ
ذباله فتيله هم پلیته فتيل اولدي
دخي سوخته يانمش حريق دكون كي داغ
افرومك دميدن نفخ ارسمك رسيدن هم
بلوغ ايرشدرمك رسانيدن وابلاغ
بالق حوت وماهي دردينور جمعينه حيتان
وزغ قوربغا ضفدع دخي مصيد وشست اغ

كومش فضه سيم رصاص وقلاي ارزيز
هم التون ذهب زردر دخي كرم ورز درباغ
قورو اوتلوغه ديرلر حشيش وگياه خشك
صمان تبن وكاه وگه وگاه اوان وچاغ
سفرجل ايوادر صنوبر نه كين ونوژ
جم اغاجدر اخلد اغاجي غضا وتاغ
يازي قاع هامون هم قولان كور وعير اولدي
نجس گوه وعذره در دخي كوه طود وطاغ
فكن صادقا قولا ولا تكثر المزاح
همان راست گوي باش ومكن بيش چندان لاغ

فعولن مفاعيلن فعولن مفاعيلن

خور اتلي چوغ ايمه هم اول سوزي طوغري صاغ

القطعة العشرون في البحر الرمل المكشوف المثمن المسبع

هم ادبجي موزه كر در ديديلر عربجه خفاف
دخي خف وپاي افزار ده اياغي جمعي اخفاف

يعني اوردوا ... دكلدر

قولان يعني يبان اشغي دكلدر

باجه سزاوه قمشدن دیدیلر نبین وهم کوخ

دخی یای اوینه کازه دیدیلر مصیف ومصطاف

قولاج اولدی باز وباع وبزه شبر وهم قرشدر

دخی شق ونیم یارمق یوغ اولدی شق وهم کاف

یشل اولدی سبز واخضر قزل اولدی سرخ واحمر

صری اولدی زرد واصفر آری اولدی ناب وهم صاف

زن بیوه ارمله طول عزب ارکن اولدی بی زن

دخی اولکشی که الجق اوله مرد دون سفساف

دی سدی ونار ارش هم دخی بود ولحمه زغ

بزی طوقیانه حایك دیدی یعنی جلها یای باف

بغل ابط وقولتق اولدی صدر سینه

قصغه زهار وعانه دی وسره هم کوبك ناف

اولو درخلاق وبهره اولو مرده دخی میت

جدث اولدی گور وسین هم جدف اولدی جمعی اجداث

دخی نخله خرما اغاجی دیدیلر درخت خرما

دبید رچو

دبید رچو پراغینك بن برك نخله کرناف

دیدیلر درفش واشفی بزه کفش ونعل پشمو

دخی قوجه کبش پشمینه کفشگر هم اسکاف

قاوش سبی وبرده سبد ولبد نمد هم

کیجه اولدی درلو کونه دخی صنف وجمعی اصناف

هم اتون وتون کلخن یازی خط وهم نوشتن

دخی خزانه هم سبو بسه قوکغه وقبله بوسه

اوبوش اولدی هم براسه دلکی شبره وخناق

کیجلر کهان معز وتکه تیس وهم کشن بز

لا تقعد انت فی المحفل مادحا لنفسك

منشین در انجمنکه ستانی خود زنی لاف

مفاعلن فعولن مفاعلن فعولن

سن اوتورمه مجلس ایچره کاوکه سن اوزنه اورلاف

القطعة الحادیة والعشرون فی بحر الهزج الاخرب المسبع المخمس

هم یلدرامق اولدی تابیدن وهم اشراق

هم پلیدر ایچی درتابنده دخی براق

هم پلیدر یان تابان رخشان و درخشان هم

لامع منلدر درتا زبجه دخی رقراق

سو ما و صو ق قره هم سقا مشك

هم خیك طولم زق و جمعنه دخی ازقاق

عنقا قتیلق تحتی بو عالم عناق اوغلاق

بویون عنق و گردن جمعنه دینور اعناق

ایلك کرم و تنکی کرم و نغفه قورتدر

هم خیك فروش اولدی طولم صاتجی زقاق

دیر بنده عتیق اسکی ازادلو عتیق آزاد

هم قریه و روستا کوی رزداق دخی رستاق

باقرینه نحاس و مس هم سیم و ورق کومش

هم برك و ورق بپراق جمعنه دینور اوراق

معسر نه کدا یوخسول موسر نه توانکر بای

یوخسلق و درویشی نفاق و دخی املاق

هم کام

هم کام حنك طاماق اغز بوجنی لیکی

کوشه دهن شدق و جمعنه دینور اشداق

افسان بلکو عیسی داخی ستره موسی

اوصطره و برده دره هم موی ستر حلاق

قولجه عضد بازو و طوبق خوبزول و کوب

فخذ اویلق و ران اولدی بوزانجی و دخی ساق

بر زیدن و زرع اکمك چکمك خو کشیدن جذب

دوکمك دخی رزیدن هم ریختن و اهراق

مصلوب اصلمشدر بر دار شده یعنی

دزدان لصوص اولدی اوغریلر و هم سراق

زرمالقه بشمینه یوکدن کیسی اولدی

هم بینی کوته دربل قیصه سکومن راق

حلقوم و گلو بوغز گفتار کلام و سوز

اولکم قتی سوزلودر بل سخت سخن مصداق

قبضه بر اوج بك کف هم خنصر ایله ابهام

كالوج وسترك انكشت كيجي واولوب مق
هم آب دهن ديرلر اغزده اولان صويه
هم دخي رضاب وريق جمعينه ديرلر اریاق
شد از تو جدا روزي من دانست جو روزي ده
هل فارقك الرزق فالله هو الرزاق
مفعول مفاعيلن مفعول مفاعيلن
كوكلك ويريجي حقدر اولدكمي سن آج وچپلاق
القطعة الثانية والعشرون في البحر الهزج المكفوف المحذوف المثمن
فرح شاد وسوينين حزين تاسه لو غمناك
نضير التون وزر در نظيف آري وهم پاك
قمامه وكناسه در رفته سپورندي
صوكوتور دكي جوب رجوب غثاء ودخي خاشاك
پول وفلس پشيز وپل وقنطره كپري
دخي يوضسول اولاندر جو صعلوك ايله مفلاك
بكفتار توانا قوي سوزلو وسفاح
دخي قان

دخي قان دوكيجي درخونريز ايله سفاك
سنم حيف كوج اولدي ستاينده ومدّاح
اوكوجي ودوكيجي نه كوينده ودكاك
اوباكيج وبطيء وشتابان ايوجي هم
عجول واوجي هم دي مالشكر ودلاك
يمش فاكهه ميوه دخي جني وچيدن
ندردر مك وايرمك رسيدن دخي ادراك
شتر مايه دوه وناقه دوه نك دشيسيدر
سمندات ورمك هم ديرلر جمعينه رماك
دينور بالغه ماهي دخي نون وسمك هم
بالق صاتنه ماهي فروش ودخي سماك
كشيلرده اكلمياسن بخلله تاك يم
تونا كرده سوي يلدين قتي يكسا تاك
مفاعيلن فعولن مفاعيلن فعولن
فما تذكر بين الاناسي بامساك

القطعة الثالثة والعشرون في البحر الهزج المخرب المكفوف المقصور

نشتر آق بابا كوكس در وقتال رزم وجدال
قوش قاينغيدر مخلب وچنك ودخى چنكال

بوينوزه سرو قرن وكونيزه واسلدر
داخى اوميد وامل جمعيدر آمال

درداغزى وجع حكم ايديجى حاكم وداور
هم دادر مادر آنه قرداشى وهم خال

يول كوستريجى رهنمادر دخى هادى
كمراه يول ازمش كشيه ديرلر وهم ضال

كملك ديلين حال وبدخواه وبداندیش
خودبين اوزونى كوريجى هم معجب ومختال

مل قرقف صهباء وصبا وسبجيدر
داخى سبجه رنكنه رنك مى وجن يال

هم آدم وكاكا كشى درستان ايش وهم كار
هم كسه دكل ناكس ورذل وجوغى ارذال

کل ایت

كل ايت بنا سو يله بكو قل قم طور وايست
وير هات بده ضع قو بنه خذ بستان آل

بر يك احد وايكى دو اثنان وثلاثه
اوج سه وجهار اربعه دورت وسنه يل سال

بش خمسه وپنج التى شش وسته وسبعه
هفت يديدر سوز كلمجى كفت دخى قال

هم هشت وثمان اولدى سكز تسع طقوزنه
ده اون عشره اولدى عبا آبه وهم شال

هم ايچ طونه شلوار وسراويل ديمشلر
دخى ديديلر كوملكه پيراهن وسربال

اياق قدم وپاى دررپاى ابرنجن
اياغه داقيلن بلكدر دخى خلخال

پهلو ايكو ضلع وختن كوبكو داماد
دامن اتك وذيل ودينور جمعنه اذيال

پيموده مكيل اولچولنه ديرلر اولچك

بیمانه وهم صاع وصواع ودخی مکیال

انکور وعنب دی اوزمه بکمزه دوشاب

هم دبس ودخی ارزی وعسل نوش والهم بال

تندیسه وش است انکه نتند فهم وشناس

من لم یکن الفهم له فهو کتمثال

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

اویق کبید رکلمه سی اولمین ارذل

القطعة الرابعة والعشرون فی البحر المضارع الاخرب المکفوف

ات لحم کوشت اولدی قتق نان خورش ادام

توشه وزاد ازق یمک خوردنی طعام

راعی در چوبان وشبان دل زبان لسان

اودیالکی زبانه آتش دخی ضرام

سیکی وخندریس وعقار اولدی هم سبجی

محظور وحجر وسحت وشفود دخی حرام

روزی وروز کونلک وکون دخی رزق ویوم

هم روزه

هم روزه داشتن دراورج طوتمق وصیام

اولدی سعیر آتش واود آتش وبعیر

دیرلر دوه یه اورکجه کوهان وهم سنام

هم بادبان شراع وکمی یلکنی ولی

یل باد وریح دردخی یل سال وحجه عام

اهن دمر حدید ونمر قپلان وپلنک

هم تنک وطار ضیق وتنک وقولک حزام

مفقود یولار ضیق وسر افسار دردخی

بورندرق مهار خطام اولدی زمام

ابریق افتابه کونش شمس وافتاب

چوملک خودیک وبرمه وجمعی کلور برام

سغبه زبون ضعیف وارق لاغر وهزیل

هم کوده لو کبمسنه تناور دخی جسام

هم تندرست وصاغ صحیح وسلیمدر

معنیده هم درود اسنلک درر سلام

کوج زور وقوت ودخی دشوار صعب کوج
دخی کوج اولدی ظلم وستم سوز سخن کلام
خاکستر ورماد کل ونور کل چچك
غبرا زمین ویر دخی تو زکرد وهم قتام
مرمر رخام وسنك سفید ورغام وخاك
تو براغ وخفتکان اویو یاتلو دخی نیام
معنی هامه ایکی در یعنی کوف وسر
ترکیسیدر او کی قوشی هم باش وجمعی هام
هم هامه نخندکان وبوجکلر در هوام
صوجدن چو یغلرسك این رسن مرادیکه
بپرهیز کر کنی زکنه می رسی تبکام

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

ان تجتنب عن العنت تبلغ المرام

القطعة الخامسة والعشرون فی البحر المنسرح المکشوف المجدوع

قانمشه سیراب دیهم دخی ریان
دخی صوسز

دخی صوسز اولنه تشنه وعطشان
مائده درخوان آراسته یعنی
بازنلو سفره ضیف قونق ومهمان
مکحله هم سرمه دان سرملك اولدی
مملحه طوزلق در دخی نمکدان
هم عجله قاکلی در هم دخی کوی دولت
کوك دخی کردون فلك عرشی کرزمانه
جور وستم کوج کوکس سینه وجوشن
هم جبه جوشن زره دست اول جبان
پای برهنه یالن ایق وحافی
داخی برهنه در چبلق وعریان
قویرق وغه دیرلر ذنب هم دم ودنبال
هم دم کشتی کمی دمنی سکان
جای مژه شفره کیرپك بتجك یر
کیرپکله هدب ومژه دیرلر مژکان

مهر سیمین گومش بو بغنه دیرلر

داخی جمانه وصوك اخی وپایان

واَم ده وواَم دار آلملو بورجلو

یعنی غریم واوداك غرامت وتاوان

نیفه ونیفق دراچ طوبره یقه سی

قفنان وکوملك یقه سی جیب وکریبان

داخی فوز بنه درطوتوق مسعار

آتش ونار اوده دی جمعنه نیران

قوس کمان یای درناوك وسهم اوق

اوق وسکو دمورنی نصل اوله پیکان

اولدی لکن طشت هم مرکن ومخضب

دیدیلر اجانه هم طاسه وپنکان

اره منشار در بچقی اورق لیك

منجل ورداس اولوبدر مرجل وقزغان

عارض وغیم وغمام منغ بولوتدر

وابل

نیفه یعنی اوچقورلق دیرلر

وابل ورجع ومطر یغمور وباران عود قپوز هد نخی مزهر وبربط

عود بوداق شاخ دی جمعنه عیدان

داخی وتر تار وزه قوپوز یایك

اولدی کیشی مرد دم انسان

هم عسل وانکبین باله دیمشلر

لیك کومج بالنه شهد ودخی شان

کوه نه روزن بجا بنجره اولدی

کوده نه شهر وبلد جمعنه بلدان

کم خرد وعقلی از اسفه معتوه

تیه بیابه پدرر داخی بیابان

معنیده صوی بوزدیمك برکن وتلخ

هم دخی کندز دیمك اکس بپوستان

دشو کتیلدرر نسوه ونسوان

داخی زنان ورجال ارلر ومردان

سخت وستبر ونخین قالین وایری

هم متساوی در برابر و یکسان

مبرك و یالونه در سوزك مبرات

رنده و درپی اکه مبرد دو سوهان

باجه اولوناسی هم مسیان سرادر

غرفه و روازه در چاردق و ایوان

فهو لكل البريات حفيظ

مرحمة افويد كانش نگهبان

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاع

صقلبجی در قوخلقی او سلطان

القطعة السادسة والعشرون في البحر الهزج المسدس المحذوف

سرا و دار و بیت و خانه در او

جوقور حفره مغاك اولدی دخی کو

لباس و لبس و ملبس پوشش اولدی

کیاسه هم جدید اولدی یکی نو

دویدن عدو یلك اغدیل دو

اوقی

اوقی اقرأ بخوان اسمع هم افهم

اشت اكله دیمك بشناس و بشنو

ایو اكله دیمك دریاب و ادرك

کیرو دون کیت ارجع داخی وارو

الی تادك والا وارنه یوخسه

مكر الا دیکل یعنی اگر لو

عقیب پاشنه او کجه انوی این

دخی تابع کیدنلر اردجه پسرو

دی زرع و کشت اکن بغدای وابه

دیکل بر و شعیر و کندم جو

احب العلم والعرفان واطلب

تو دانش را طلب وانرا بجو تو

مفاعیلن فعولن مفاعیلن فعولن

بیلوبی استه سن داخی انی سو

القطعة السابعة والعشرون في البحر المسدس الاخرب

اوتلاق یری مرتع وهم چراکاه
یول داخی سبیل ومسلك وراه
هم نیزه بیوندرق دخی بوغ
خور بوح وکونش هم ای قمر ماه
پهنا وعریض در هم ایننلو
داخی قصه در قصیر وکو تاه
تاج افسر وکرزن وهم اکلیل
دستور وزیر بکه ملك شاه
بوسیدن اوپمك اولدی تقبیل
هم کان ورفث وجماع وهم باه
پیشانی وجبهه الن آغز
فم داخی دهان وجمعی افواه
در دلغری ودا اواب وصو ماء
دی جمعنه هم میاه وامواه
هم صغنجق پره وزردی
هم ملجا

هم ملجا وموئل وپناکاه
ضرغام وغضنفر ارسلان شیر
ثعلب چو ثعاله دلکو روباه
یغوری کنف استخوان سنانه
هم خاصره بوش بوکر تهیکاه
هم منصب وساج ایق سه پایه
هم منصب وپایه مرتبه جاه
سن تکریدن استه نه دیلرسك
ماتسئله فاسئل من الله
مفعول مفاعلن فعولن
چیزی که بخواهی از خدا خواه
القطعة الثامنة والعشرون فی البحر الرجز المطوی المخبون المثمن
دعوة وخواندن اوقمق داخی جواب وپاسخ اوی
سویلمه صمت خموش شو هم دخی سویله قل بکوی
ام انا مادر ابن واب بوره وپدر اوغل بابا

هم زه و زاد نسل و دوده اصل و نسب نژاد و صوی

شوی پدر حمو حماقین اناسی اولدی عورتک

قین اناسنه دیدیلر داخی حماة و مام شوی

یاشلو اسن و سال خورده هم داخی یاش رطب و تر

در عرق اولدی خوی داخی شیمه سجیه خلق و خوی

عطر ایو قوقو بوی خوش چرکین نتن و بوی بد

منتن و گنده قوقمش رایحه در قوقو و بوی

سیر سندم شبعت هم طویدم و خوردن یمک

اکله و خوردنی سور اولدی ولیمه یعنی طوی

هم زن شوی دار ارککک عورتی هم حلیله در

دوست خلیل و سر کله خل عورت اری حلیل و شوی

جامه اندرونی ایچ کیسیسی هم شعار

شعر و شناس اکله صاچ و قله دی شعر و موی

شام و عشیه اخشم و صبح و غداة و بکم طاک

قوشلق و ضحوه چاشتگه نحو طرف یکا و سوی

کارکن

کارکن افعل ایشلکل هم قزان اکسب و بتوز

جوی هم اطلب ایستکل ارمغه هم دی نهر و جوی

کلدی بکا بیامدم یعنی عربجه جاءنی

واجه اولدی یوزه هم دخی کشت رو بروی

لحی و زنخدر چکه شارب و هم بیق بروت

لحیه و ریش در صقل کهل اوله قرغل دو موی

غصه نژند و تاسه هم سوک و مصیبت اولدی یاس

نوحه و مویه هم صغونج صغ صغ دیمک بوی

کوزه جرم و دبه دی کوندن اولان اوبردغه

بردغه کوزه کوزدی دستیه جره هم سبوی

قلت لک فما توجهت الی یا فتی

من بگفتمت جوانا تو بمن نگر دی روی

مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

بن سکا دیدم ای یکت یوز بکا طوتمدک به طوی

القطعة التاسعة والعشرون فی البحر المتدارک المخبون السالم

طوتقال

هم بلم دسر بنم عربجه غوغاء
هم دخی قبجغه در خنور اناء

خواب رؤیا دوش در رقاد او یقو خوب
هم چو کل بلجق اولدی وحل هم خلاب

هم بیابان بیان بر مفازه فلات
قورتلمش رستکاری خلاص ونجات

او قماشی وکالا متاع واثاث
هم دخی دیشیلو ماده کان واناث

هم کچرلك روانی نفاق ورواج
هم قرشمقدر امیختن امتزاج

اصی در سود وربح بورنج هم رباح
صاغ بتون درست صحیح وصحاح

اکسی در وند سك مسمار میخ
هم دمردن کباب شیشی سفود وسیخ

تیغ سیف قلج تیز کسکن حدید

صوت

صوت واواز اون قاتی سخت وشدید
ویژه خالص اری بامزه در لذیذ

طتلو در هم کسلمش بریده جذیذ
داخی یاردمجی یاری دهنده نصیر

رشته سلك ایلك ومهره بونجق خرز
هم معنیده دژبیه در غده بن

دیو کندم بولاف در عربجه علس
هم دخی مرجمك اولدی منجو عدس

لعبه بازی اویون در قیون شاه ومیش
صوصغیر داخی جاموس هم کاومیش

داخی یوخسللغه دیدکلری خصاص
قجاجق بیره جای کریز ومناص

داخی التون واقچه زر وسیم وناض
یر زمین وارض جمعی اروض واراض

رشته خیط ایلك واکنه سوزن خیاط

یلنمك اولدی تیز و ردام وضراط

هم نصیب اولدی بلبر خور و بهره حظ

هم ایری خویلی کسه درشت خوی وفظ

هم بهادر دلیر و دلاور شجیع

داخی هم بستر و بیله یاتن ضجیع

انف و بینی برون بینی مغز و دماغ

هم صوق یلدر ریح صرصر فراغ

داخی یالان خود دروغ سمر هم اکاف

هم برون قانی درخون بینی رعاف

اولدی قوشق کمر دخی حجزه نطاق

هم ایکی یوزلولکدر دورویی نفاق

هم طلودر تر دخی نجه دخی تکوك

هم اولم در میته دخی حتف و موك

داخی یوکسك بلند علا و سفال

اشنبم چه ندی هم بلل یاش و نم

[illegible]

جم

جم بسیار چوقدر اغوز هر وسنم

غوك اولو قوغه دکو بزرك ایبر رسغ

داخی جبل و قطن شوخ کیر هم درن

نعم ما بز تو سن انت هم زید تو

قایمغه دیرلر وقرع قابق کدو

جای رود و سیل اوت نبات و کیاه

آق سپید ابیض وقاره سود سیاه

اولکی دوزملك نورد یدن دخی طی

داخی سیراب کشتن صویه قانمدی

ان تجیء هنا فادع بالخیر لی

کر بیایی در اینجا مراخوان بنیکی

فاعلن مفاعلن فاعلن مفاعلن

اوقی ایلکله بونده کلوك بنی

تاریخ لغت

ختمنا بعون الاله هنا

فقلنا ختاماً لتاریخها

وله

چو اندم بیانی بو وردکار رسیدم بانجام بر اختصار

زهاتف بگوشم رسید این که گفت زخاکی زهی ماند این یادگار

حقك یاردمیله چون اشبو لغت تمام اولدی قلمادی اکسك کدر

بو دم لفظ و معنی یوزندن بوتك دیدم بنده تاریخنی هلك

صوررلرسه سندن اکو خاکیا

دی بیك قرق ایكیده تمام ایلدك

١٠٤٢

ومن بدیع الناظم المصطفی بو وباد چون خواهش مصطفی

فعولن فعولن فعولن فعول

دعا ایله ناظم ایچون ای اوغل

تمت الكتاب بعون الله الملك

الوهاب علی ید الحقیر

عثمان بن ابو بكر

عفی الله له ولوالدیه

فی ماه محرم سنة ١٠٨٩ ٢٨

